Izhaja vsako soboto zjutraj. Posamezna številka lir 20, na šestih straneh lir 25; zaostale številke dvojno. Celotna naročnina lir 1.000, polletna lir 520; trimesečna lir 270. Uredništvo in uprava: Trst, ulica Montecchi št. 6/II. nadstr. — tel. štev. uredništva 93-073, 93-806; tel. štev. uprave 90-247. Dopisi se dostavljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Oglasi: v širokosti enega stolpca za vsak milimeter lir 30. Oglasi se plačajo vnaprej.
POSTNINA PLACANA V GOTOVINI - SPEDIZIONE IN ABBON. POSTALE

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S. T. O.

Podpiši za mir in za STO!

OBNOVLJENA IZDAJA LETO III. ŠTEV. 149 — TRST SOBOTA, 20. OKTOBRA 1951. — CENA 20 LIR

NE BARANTANJA!

Od trenutka ko je Tito dejal
odnim novinarjem, da De
sperі dlahko dobi Trst», in
je Kardelj izjavil, da je
gova vlada pripravljena do-
i sporazum tudi za ceno
evn, se je s titofašistične
ani začela akcija za izvedbo
rantanja
oda titofašisti so istočasno
eli igrati vlogo zahtevnega
tnerja, da bi s svojim
rezkompromisnim» stališčem
več prejeli na škodo De Ga-
rija, ki ne uživa tolike pod-
re s strani anglo-ameriških
dnih krogov.
talijanska in titofašistična
da, angleški in ameriški
dni krogi hočejo, naj bi
prej prišlo do «rešitve» tr-
kega vprašanja, da bi tako
šlo do «pomirjenja» med
goslavijo in Italijo, t. j. med
ema članoma atlantske voj-
zveze, ki naj bi bila s tem
razumom vojaško, politično
«duševno» utrjena.
Anglo-ameriški imperialisti
itiskajo na obe vladi, naj se
kor koli sporazumeta. Za
ni važno, do kakšnega spo-
uma naj pride. Za njih je
no, da se sporazum čimprej
eže. Jasno pa je, da sku-
a obe stranki v tej nesramni
podli igri na škodo tržaške-
prebivalstva iztisniti čim-
.
Ko Moša Pijade pravi, da
alijanska vlada onemogoča
gajanja» in ko tržaški tito-
isti objavljajo iz Ljubljane
vdihnjen članek, s katerim
postavljajo na stališče «sta-
a quo sine die», t. j. nada-
vanja obstoječega stanja v
dogled, pomeni, da hočejo
estrašiti svojega «zaveznika»
Gasperija, mu vliti toliko
rahu, da bi čimprej začel s
gajanji in da bi tako prišlo
prej do barantanja, ki pred-
vija za naše prebivalstvo in
so zemljo največjo nesrečo.
Vse do danes, če zasledujemo
tofašistično stališče, prav za
ev titofašistična stališča v
ezi s tržaškim vprašanjem,
mo videli, da se nahajamo
ed najnesramnejšimi akro-
i tega sveta. V malo več kot
eh letih so titofašisti nešteto-
at menjali svoje «mnenje»
e «rešitve» tržaškega vpra-
nja in vsakokrat, ko so iz-
kli svoje «mnenje», je bilo
znejše popolnoma protislov-
s prejšnjim. A kljub temu
ta različna stališča zasledo-
vedno isti cilj: priti čim-
ej do nesramnega barantanja,
razdelitve našega Ozemlja v
rist utrditve in okrepitve
antske napadalne zveze.
Zato se danes postavlja vpra-
nje, kdo je kriv, da je baran-
nje s tržaškim ozemljem pre-
iz faze naklepov v fazo ure-
čenja, kar nam še preveč
mo dokazujejo najnovejše
sti, kot so odkritja o pogodbi
arriman-Tito, govorice o do-
voru med Pacciardijem, Col-
som in Titom glede preme-
tve v Trst enega izmed po-
rjstev «atlanske armade»
Če so glavni krivci za to
glo-ameriški imperialisti, je
dvomno, da je titofašistična
ada najbolj odgovorna za to,
se že menijo, kako bi čim-
ej prišlo do izvedbe baran-
nja. Tito je novinarjem dejal,
de Gasperi lahko dobi, Trst,
je «stegnil» De Gasperiju
o s Trstom vred, Kardelj je
otovil, da je Jugoslavija
pravljena na sporazum tudi
ceno žrtev» in da je treba
iskati «tretjo rešitev», ki ni
drugega kot barantanje,
zdelitev Tržaškega ozemlja,
ičenje naše zemlje, proda-
je Trsta De Gasperiju. Te
«Primorski» piše po navo-
ih iz Beograda, da so za «sta-
quo sine die», a Tito je že
odal Trst De Gasperiju, kot
bilo že sklenjeno, da on dobi
B in del cone A. Titofa-
ti se lahko danes ponašajo s
ojimi izsiljevalnimi metoda-
, dejstvo pa je eno: oni so
rivi, da se je začelo govoriti
barantanju, oni so pripra-
jeni skleniti čimprej spora-
m, oni so prodali Trst De Ga-
eriju, oni imajo na vesti, da
prišlo do uresničenja STO.
Oni danes kričijo po eni stra-
, da «Italijani lahko dobe
rst», po drugi strani pa igrajo
ed ljudmi, ki jih kot dosledni
enti imperializma smatrajo
ničvredno rajo in nepo-
embni činitelj, vlogo razuzda-
akrobatov, da bi skrili z
sno roko to, kar je malo
ej napravila levica.
Naši ljudje morajo vedeti, da
titofašisti krivi mešetarske
ončije, ki jo hočejo izvesti na
ško škodo. Naši ljudje morajo
edvsem vedeti, da titofašisti,
perialisti in italijanski vladni
rogi hočejo čimprej priti do
rešitve» tržaškega vprašanja
podlagi razkosanja naše
emlje. Zato se pred vsem na-
prebivalstvom postavlja
loga, da se prepreči nesram-
barantanje, da se prepre-
o načrti sovražnikov mirne
življenja naših ljudi, da se
omi roka mešetarjev. Vsak
osamezen človek naj bo to
venec, Hrvat ali Italijan na-
ega ozemlja mora v tem tre-
utku misliti, da je pred vsemi
udmi tudi on odgoveren za
odo in bodočnost naše zemlje.

Vsaka organizacija in stranka mora danes preko vsake ideologije, vsakega mišljenja, političnega stališča ali veroipovedi stremiti za tem, da se rešimo pred barantanjem. Komunistična partija, kot je dejal tov. Vidali na zborovanju pretekli petek, poziva vse stranke, da se združijo proti barantanju, da ga preprečijo. Komunistična partija poziva Slovence, Hrvate in Italijane našega ozemlja naj se združijo proti barantanju, ker samo z enotno fronto ga bomo preprečili. Poziva tudi, da vsi zahtevajo volitve, ker bi volitve v sedanjem trenutku pomenile korak dalje k preprečitvi barantanja. Izrecno pozivamo Slovensko demokratsko zvezo, Skupino neodvisnih Slovencev, Slovensko krščansko-socialno zvezo, njihovo vodstvo in njihove pristaše, naj se izrečejo proti barantanju, naj se izrečejo za volitve in naj odgovorijo ali so pripravljene korakati po tem vprašanju s Komunistično partijo. Vsak človek, vsaka stranka, vsaka skupina in organizacija ima svojo odgovornost pred zgodovino. Naj se ve, da je od nas vseh odvisna usoda naše zemlje in naših ljudi. Gre za rešitev vseh nas in kdor je za barantanje, je proti naši sedanjosti in bodočnosti.

KAREL SISKOVIC

ZANIMIVA RAZKRITJA REVIJE «L'EUROPEO» O DOGOVORIH TITO-HARRIMAN

Tito pripravljen prepustiti Italiji vse Slovence našega Ozemlja

Jugoslavija naj bi dobila le okraj Buje in predel od Gropade preko Bazovice do Peska - Sporazum dopušča tudi preselitev prebivalstva - Italijani priznavajo, da je ta sporazum zanje zelo ugoden

Kot smo že poročali, je Trumanov osebni zaupnik Harriman na svojem obisku v Jugoslaviji razpravljal s Titom med drugim tudi o tržaškem vprašanju. O vsebini in sklepih teh razgovorov je milanska revija «L'Europeo» priobčila 7. t. m. daljši članek, ki je bil napravljen na podlagi informacij, zbranih v ameriških političnih krogih in ki so zato zelo verodostojne, čeprav ne uradne. To potrjuje med drugim tudi uradni «demanti» državnega tajništva ZDA, ki ne preklicuje teh informacij kot neosnovane, temveč le kot «pogrešne»; to pomeni, da so podatki zelo blizu resnice, čeprav se v posameznostih morda ne skladajo docela z dejanskim potekom razgovorov, dokazujejo pa z vso nedvoumnostjo, da je med obema mešetarjema že prišlo do načelnega sporazuma o potrebi in načinu razkosanja STO. Zato prinašamo v izvlečku ta članek, ki je dvignil po vsem svetu mnogo prahu

V uvodu poudarja ta revija, ki je blizu rimski vladi, da so se razgovori med Titom in Harrimanom zaključili **«s kompromisom, ki je precej ugoden za Italijo»**, ker predvideva, da dobi Italija poleg vse cone A (razen nekaj vasi) tudi velik del cone B. Ker je dogovor Harriman-Tito le podlaga za neposredna pogajanja med De Gasperijem in Titom, katera bi se po mnenju «L'Europea» morala pričeti v najkrajšem času, ima italijanska vlada še vedno upanje, da dobi še več ozemlja. Poleg tega poudarja, da **«je neposreden sporazum velike važnosti za obrambo Zahoda».**

Glede poteka razgovora med Trumanovim zaupnikom in beograjskim dučejem piše revija, da je najprej Tito predložil svoj osnutek za razkosanje STO. Po njegovih predlogih naj bi vsa cona B in občina Repentabor prišla pod Jugoslavijo, dočim **naj bi Trst in ostalo cono A dobila Italija.** Poleg tega je zahteval naj bi pripadla Jugoslaviji tudi Gorica po črti Vipolže-Kalvarija-Miren vzdolž železnice. Trst naj bi postal za Jugoslavijo prosta luka. Združene države pa bi morale prevzeti jamstvo, da bodo branile vse meje Jugoslavije. V zameno pa je bil **Tito pripravljen prepustiti ameriškim oboroženim silam baze v Jugoslaviji.**

Temu nasproti je Harriman predložil svoj načrt za razdelitev, po katerem naj bi dobil Tito del cone B južno od črte Dajla-Brtonigla-Grožnjan, dočim naj bi dobila Italija ves ostali del cone B ter celotno cono A. Poleg tega je ameriški mešetar dopustil delne popravke meja pri Gorigi. Obljubljal je dalje, da bi dosegel pri OZN jamstvo za te nove meje. ZDA bi v zameno za te «usluge» dobile pravico, da obdrže v Trstu pomorsko in vojaško bazo. Združene države bi se obvezale za nadaljnjo vojaško in gospodarsko pomoč Italiji in Jugoslaviji.

Nobeden od teh dveh predlogov pa ni bil sprejemljiv za drugo stranko in sta po večurnih razgovorih prišla do začasnega sporazuma, katerega določbe se morejo v svojih podrobnostih še spremeniti v neposrednih pogajanjih med De Gasperijem in Titom. Ta sporazum med Titom in Harrimanom vsebuje po mnenju «L'Europea» sledeče točke:

1. Trst in vsa cona A razen ozkega pasu, vzhodno od Trsta, pripade Italiji. Italija dobi tudi del cone B od Hrvojev do obale južno Pirana (to je ves koprski okraj severno Dragonje in s tem vse istrske Slovence).

2. Jugoslavija naj bi dobila okraj Buje v coni B ter pas od Gropade preko Bazovice in Jezera do Peska.

Poleg tega naj bi bil Trst proglašen kot prosta luka, ki naj služi v prvi vrsti za iztovarjanje ameriških vojaških in drugih dobav Jugoslaviji. Po predhodnem dogovoru z Italijo bo ostal Trst ameriška baza, zaseden po odgovarjajočem številu vojakov, Italija in Jugoslavija se lahko dogovorita, če smatrata za potrebno, glede preselitve narodnih manjšin, ki bi prišle po razmejitvi pod tujo oblast.

Združene države se bodo obvezale, da bodo jamčile Jugoslaviji nedotakljivost njenih meja ter da bodo v primeru «napada» priskočile na pomoč s svojo oboroženo silo. Amerika bo pospeševala vojaško in gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo ter bo dajala Jugoslaviji vso potrebno pomoč za izvajanje njene «vloge» na Balkanu. Gospodarske in vojaške misije v Jugoslaviji in Italiji bodo v tesnih stikih za koordinacijo skupnih ciljev. Tito se je končno obvezal, da bo stavil v primeru vojne na razpolago Združenim državam (in verjetno tudi ostalim atlantskim državam, vključno Italiji) vse jugoslovanske pomorske, letalske in suhozemne baze.

V naslednji številki od 14. t. m. pa se «L'Europeo» pritožuje, da ni bil njegov članek sprejet v Italiji z navdušenjem zaradi «nevolje zaradi žrtev, ki bi jih morala doprinesti Italija po tem sporazumu» ter dodaja: «In vendar niso za nas (to je Italijo - op. ur.) prav tako neugodne osnove za pogajanja, ki nam jih nudi dogovor Harriman-Tito, z ono Jugoslavijo, ki zanima atlantske glavne štabe morda bolj kot Španija, katere strateško važnost so številni italijanski listi obširno prikazali. **Zelo težko je, da bi dobili več spričo dejstva, da Jugoslaviji tako dvorita dve atlantski velesili — Združene države in Anglija».**

Ubit predsednik vlade Pakistana

KARAČI — Ministrski predsednik Pakistana Liaquat Ali Kan je bil v torek ubit od pripadnika neke fanatične muslimanske sekte.

KP Italije zahteva ustanovitev STO

Tov. Pajetta je v imenu komunistične skupine v parlamentu izjavil, da je proti barantanju in za dosledno izvedbo mirovne pogodbe - Pozdrav Slovencem STO

Prejšnji teden je rimski parlament ponovno razpravljal o vprašanju Svobodnega tržaškega ozemlja. Povod za to je dala neka interpelacija, če De Gasperijeva vlada še vztraja na veljavnosti tristranske izjave iz leta 1948. Razvila se je zelo ostra diskusija, ki je ponovno razkrinkala, da je De Gasperi popolnoma sporazumen s Titom glede potrebe hitre izvedbe barantanja, kakor ga narekuje Washington. Ob tej priliki se je ponovno pokazalo, da je KPI edina sila v Italiji, ki dosledno zahteva uveljavitev mirovne pogodbe in ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja. V njenem imenu je tov. Pajetta podal volilno izjavo, katere vsebino prinašamo našim bralcem in zlasti še titovcem, ki imajo vedno toliko pisanja o Pajetti, a to pot niso vedeli povedati v «Primorskem» niti vrstice.

Komunistična skupina — je dejal tov. Pajetta — se bo vzdržala glasovanja glede predloženih resolucij, ker je vedno smatrala tristransko izjavo ne kot diplomatski dokument, ki bi mogel braniti italijanske interese v Trstu, temveč kot volilno prevaro in kot vzrok mednarodnih trenj.

Mi smo bili in smo tudi sedaj za uveljavitev mirovne pogodbe, to je za ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja in za odhod vseh čet. Smatramo, da samo s tem, da zajamčimo državljanom STO pravico imeti parlament, svojo vlado in lastne zakone, je mogoče braniti italijanske interese v tem področju ter zagotoviti Tržačanom mirno bodočnost.

Sprejem etnične razdelitve STO bi privedel Titove čete v neposredno bližino tržaške luke, kjer žive pomešani Slovenci in Italijani in kjer ni mogoče potegniti meje, če hočemo dati Trstu možnost življenja. Na drugi strani pa bi bila pogajanja z Jugoslavijo, po katerih naj bi - čeprav na podlagi etnične črte — padle slovenske vasi pod Titov režim, proti pravicam slovenskega prebivalstva samega. **Kajti jaz hočem s tega mesta** — je dejal tov. Pajetta dobesedno — **pozdraviti Slovence Tržaškega ozemlja, ki jim preti nevarnost, da bodo izročeni Jugoslaviji, one Slovence, ki so v zadnjih volitvah glasovali proti Titu kljub poskusom, da bi jih podkupili.** Barantanje bi izročilo te Slovence v roke beograjske tolpe. Evo, zakaj smo mi proti temu, da se začnejo pogajanja v tem duhu z Jugoslavijo in zakaj obsojamo poskus italijanske vlade, da bi razkosala cono A. Zato se bomo vzdržali glasovanja glede predloženih resolucij.

Te nedvoumne besede ponovno potrjujejo, da je KPI odločno proti vsakemu barantanju, ki bi ga radi izvedli titofašisti in demokristjani

Vse titovce in belčke pozivamo, naj se zanimajo pri svojih listih in voditeljih, zakaj niso hoteli objaviti te izjave, ki najbolj jasno izraža mnenje vse Komunistične partije Italije, ko so doslej leto in dan mlatili prazno slamo, izkoriščajoč nekaj iz celotnega Pajettovega govora iztrganih besed, opustivši pri tem njegovo glavno zahtevo, ki jo je ponovil tudi v tej izjavi — zahtevo po uveljavitvi mirovne pogodbe in dejanski ustanovitvi STO, proti kateri sta Babič, Agneletto & C.

ZASEDANJE CENTRALNEGA KOMITEJA KP STO

Združimo vse Tržačane v borbi proti barantanju!

V soboto, 13 oktobra se je sestal Centralni komite Komunistične partije STO, da bi razpravljal o nalogah Partije v sedanjem političnem položaju. Sestanku je predsedovala tov. Marija Casali. V svojem poročilu je generalni sekretar tovariš Vittorio Vidali prikazal pomen zadnjih dogodkov, ki se tičejo pogajanj za rešitev vprašanja STO na podlagi barantanja, katera so pokrenile vlade v Washingtonu, Londonu, Beogradu in Rimu. Razčlenil je tudi odlog upravnih volitev na Tržaškem v njegovem pravem pomenu kot manever za hitro uresničenje barantanja. Poděrtal je nujnost, da se vzdržuje, ojači in razširi protest proti barantanju, ki se uresničuje na škodo prebivalcev obeh con STO, kakor tudi nujnost, da se prepreči vskršna možnost vzdrževanja statusa quo, ki zadobiva iz dneva v dan nevarnejšo obliko

Potrebno je — je poděrtal tovariš Vidali — da zna naša Partija zbrati okrog sebe vse poštene sile, ki so v službi miru, proti nesramnemu barantanju, plodu politike vojne, v katero so nameravali vključiti naše Ozemlje. Na to borbo se navezuje borba, da se razpišejo volitve, katerih odlog ne samo žali demokratični ponos našega prebivalstva, temveč je tudi važen činitelj za pospešenje barantanja. Zbiranje podpisov za berlinski poziv predstavlja vedno eno glavnih nalog naše Partije v okviru borbe za mir, ki je za nas istovetna borbi proti barantanju in proti vedno naraščajočim vojnim navarnostim, ki ogrožajo ta predel Evrope.

Tovariš Vidali je poudaril važnost delavnosti komunistov na sindikalnem področju za enotnost vseh delovnih ljudi v obrambi našega gospodarstva ter za njihove mezdne in pogodbene pravice

Končno je obširno in z vse resnostjo prikazal, da je treba polagati največjo važnost organizacijskemu ojačenju naše Partije potom trajnega zboljšanja vseh organizmov in delovanj Partije in njenih članov, ki delujejo v tukajšnjem demokratičnem gibanju. Vzgoji v duhu proletarskega internacionalizma in ideoloških načel komunističnega gibanja mora posvetiti vsa Partija vso pažnjo, bodisi, kar se tiče vzgoje njenih članov, kakor tudi za širše, množično vzgojno delovanje. Ko je ugotovil uspehe, ki jih je dosegla kampanja za širjenje demokratičnega tiska, je vztrajal, da je treba nadaljevati to kampanjo z nadaljnjimi akcijami, da dosežemo trajno široko razprodajo. Končno je tovariš Vidali obravnaval vprašanje revolucionarne budnosti tako z ideološkega kot organizacijskega vidika, ki je neobhodjen pogoj za enotnost in pravilno usmeritev članov Partije

Diskusija, ki je sledila poročilu tovariša Vidalija je bila zelo obsežna in globoka; udeležilo se je je nad dvajset članov Centralnega komiteja, ki so poděrtali nekatere dele poročila ter prikazali zlasti stanje in primere iz svojega posebnega delovanja v tovarnah, v raznih mestnih in podeželskih sekcijah, na svojih sektorjih dela v Partiji ali v organizmih demokratičnih množičnih organizacij.

Ob zaključku diskusije, ki se je nadaljevala v torek 16. t. m. pod predsedstvom tov. Markoviča Zvonka, je sekretar povzel zaključke ter poděrtal popolno soglasnost glede presojanja položaja in sedanjih nalog Partije. V prvi številki «Lavoratora» bo objavljena resolucija, ki bo povzela diskusijo in za sestavo katere je bil pooblaščen Izvršni komite.

ODLOČNA BORBA EGIPČANOV ZA NEODVISNOST DOMOVINE

Vlada Nahas Paše zahteva splošno mobilizacijo - Angleške čete ubile 15 domačinov - Tudi Irak hoče spoditi angleške imperialiste

Odpoved pogodbe z Anglijo glede zasedbe Sueškega prekopa in Sudana s strani Egipta je silovito prizadela vse netilce vojne, ki so si obetali, da bodo mogli uporabiti vse države Islama za svoje baze in njihove vojake kot topovsko hrano v vojni, ki jo pripravljajo. Da bi preprečili odhod britanskih okupacijskih čet iz te nad vse važne postojanke v Sredozemlju, so predstavniki ZDA, Anglije, Francije in Turčije izročili egipčanskemu zunanjemu ministru noto, s katero vabijo Egipt, naj vstopi v napadalni pakt Srednjega Vzhoda.

Toda vlada Nahas Paše je pod vplivom razpoloženja ljudstva odbila to vabilo. Istočasno sta parlamenta in senat soglasno odobrila sklep vlade, s katerim se odpovedujeta pogodbi z Veliko Britanijo iz leta 1899 in 1936, na podlagi katerih so angleške čete izvajale okupacijo Sudana in področja prekopa.

Ta odločnost Egipta, da se hoče boriti za svojo popolno neodvisnost in za odvrnitev vojne od svoje dežele, je vzbudila pri imperialistih silovito presenečenje in maščevalnost. Videli so namreč, da spričo enodušnega odpora vsega prebivalstva, ki po vsej državi manifestira za neodvisnost in za odhod vseh tujih čet, nima dosti izbire: ali oditi iz važne strateške postojanke ali pa z orožjem še naprej tlačiti svobodoljubne Egipčane in Sudance. In odločili so se za drugo — imperialistično rešitev sueškega vprašanja. Proti izrecnim določilom pogodbe iz leta 1936 so vdrle angleške čete v mesto Izmajlijo v bližini kanala ter začele streljati proti demonstrantom. Na velikem trgu je obležalo 10 mrtvih in mnogo ranjenih. V Port Saidu pa so istega dne ubili 5 manifestantov ter ranili čez 20.

S tema dvema incidentoma, ki so ju izzvali sami, so dobili pretvezo za ojačenje okupacijskih čet v Egiptu. Tako so poklicali z otoka Cipra več edinic padalcev ter bojne ladje. Z ojačenji bodo mogli zasesti vse one predele, ki naj bi jih zasedle ameriške in angleške čete v primeru, da bi Egipt vstopil v napadalni pakt Srednjega Vzhoda. Prav iz tega se jasno vidi, da so Angleži izzvali incidente načrtno v namenu, da zasedejo najvažnejše strateške postojanke v bližini prekopa. Po izjavah Achesona in francoskega zunanjega ministrstva bosta ZDA in Francija brezpogojno podpirali vsakršno akcijo Velike Britanije v Egiptu.

Po vsem Egiptu so velike manifestacije ljudstva, zlasti delavcev in študentov, ki zahtevajo takojšen odhod vseh angleških čet. Povsod je proglašen bojkot Angležev: zanje ni na razpolago ne telefon, ne telegraf, ne taksiji, ne trgovine, ne delovna sila. Povsod so izolirani in prezirani od domačega ljudstva.

Vlada je proglasila v vsej državi izjemno stanje ter predložila državnemu svetu zakon, s katerim zahteva takojšnjo odločitev o splošni mobilizaciji. Istočasno je skupina poslancev predlagala ustanovitev Odbora za vodenje osvobodilne borbe.

Iz ostalih arabskih držav prihajajo vesti o solidarnosti z Egipčani v borbi za neodvisnost. V Iraku so voditelji treh največjih strank izdali proglas, v katerem zahtevajo odpoved pogodbe z Anglijo ter nacionalizacijo vse petrolejske proizvodnje. To je v dobrem mesecu tretji udarec, ki so ga dobili angleški imperialisti s strani tlačenih kolonialnih narodov.

AMERIŠKI GENERALI DAJEJO UKAZE BEOGRADU ZA PRIPRAVO NAPADA

V Trstu bo ustanovljen mešan štab za vojne operacije na atlantski črti

Na tajnem sestanku načelnikov štabov zahodnih velesil in Jugoslavije je bil sprejet načrt provokacij na Balkanu - Tito je pristal na postavitev novih atlantskih baz v Jugoslaviji

Vse izgleda, da stoji Titova fašistična klika na pragu važnih odločitev, ki naj prinesejo Balkanu in vsej Evropi nova gorja, uničenja in moritve. Beograjska tolpa je prešla iz faze priprav v fazo konkretnih dejanj in strateških ukrepov. Odveč bi bilo poudarjati, da tega ne dela samostojno, temveč pod neposrednim nadzorstvom najvišjih poveljnikov ZDA, Anglije in drugih atlantskih držav.

Tako so prejšnji teden obiskali Jugoslavijo načelniki glavnih štabov Združenih držav, Velike Britanije in Francije v spremstvu svojih vojaških strokovnjakov. Trije načelniki so prišli na svojem potovanju iz Aten v Ankaro prejšnji četrtek v glavno mesto Makedonije Skopje. Tu jih je že čakal vojni hujskač Tito s svojim glavnim štabom in drugimi zaupniki. Za to priliko so bile vse ulice daleč naokrog zaprte za vsakršni promet, vila sama, v kateri so se vršili razgovori pa je bila obkoljena s stotinami najzanesljivejših udbovcev z brzostrelkami.

O razgovorih samih ni bilo mogoče dobiti nobenih neposrednih informacij, vendar je jasno, da so vojaški predstavniki zahodnih velesil in Jugoslavije obravnavali predvsem neposredne vojaško-strateške naloge, katerih izvedbo pričakujejo netilci vojne od Tita. Med te spada zlasti vprašanje, kako izločiti «tvor v boku imperialistične fronte na Balkanu», kot nazivajo atlantski poveljniki LR Albanijo. Poleg tega pa ima Tito nalogo, še naprej provocirati ostale ljudske demokracije in v danem trenutku začeti napad. To potrjuje še posebno okolnost, da so prišli zahodni načelniki štabov iz Aten ter so se iz Skopja podali v Ankaro. Zato je tudi utemeljena domneva, da so bili dokončno določeni pogoji vojaškega sodelovanja treh fašističnih vlad v Atenah, Beogradu in Ankari, kakor tudi «prispevek» atlantskega bloka tej novi vojaški zvezi. Poleg dobav orožja in vojnega materiala gre predvsem za ustvarjanje ameriških pomorskih, letalskih in drugih vojaških baz v teh treh državah

Takoj za temi tremi je prišel v Beograd načelnik ameriškega štaba suhozemnih sil general Collins, ki je prav tako imel več važnih razgovorov s Titom, z načelnikom štaba Kočo Popovičem ter z drugimi vojaškimi strokovnjaki. V teku svojega bivanja v Jugoslaviji je ameriški general obiskal Skopje, Niš, Ljubljano in Postojno; prisostvoval je dvema manevroma jugoslovanske vojske v Makedoniji in v Bosni. Skratka ogledal si je vse, kar ga kot agenta smrti zanima. Pred svojim potovanjem v Jugoslavijo se je Collins sestal z italijanskim vojnim ministrom Pacciardijem in je uspehe razgovora prinesel Titu.

Po teh dogovorih, ki sta jih Tito in Pacciardi brez oporekanja sprejela, se bo osnovalo enotno vojaško poveljstvo na Tržaškem ozemlju. V njem bodo poleg Američanov, Angležev in Francozov sodelovali, seveda v popolnoma podrejeni vlogi, jugoslovanski in italijanski generali. Naloga poveljstva bo, da koordinira in vodi vse operacije na stiku dveh front, t. j. jugoslovanske in italijanske. To mešano poveljstvo, ki bi imelo svoj sedež v Trstu ali v njegovi neposredni bližini, bi poveljevalo posebnemu korpusu, ki bi v bližini Trbiža vezal jugoslovansko in italijansko bojno črto. Poleg tega pa bi bila njegova naloga, da bi organiziral vojaške dobave skozi Trst za celotno fronto, kakor tudi, da bi vzdrževal dobre zveze in red v zaledju te fronte. Za ustvaritev takšnega posebnega korpusa pod neposrednim poveljstvom zahodnih generalov se med drugimi navdušuje «Giornale di Trieste», ki piše v četrtkovi številki: «Neobhodno je, da je med italijansko fronto in jugoslovansko fronto še tretja fronta: tista, katero smo že označili, da bi imela vlogo zadrge na poteg, s svojo dobavno bazo na Svobodnem ozemlju vključno s cono B».

S temi dejstvi se ponovno pojasnjuje, zakaj se i Američanom i njihovima podrepnikoma Degasperiju in Titu tako zelo mudi, odločiti dokončno usodo Tržaškega ozemlja z njegovim razkosanjem. Tu je treba tudi iskati vzroka vsem drugih dogodkom v coni A, vštevši odlog volitev, ter v coni B, kjer je uvedena «prostovoljna» predvojaška služba.

ZSSR je pripravljena rešiti vse spore z ZDA

Odgovor Višinskega na predloge ameriške vlade - Od ZDA je odvisno premirje v Koreji

MOSKVA — V odgovorna ustmeno sporočilo ambasadorja ZDA Kirka glede prenehaja sovražnosti v Koreji in splošnega izboljšanja napetosti med Ameriko in ZSSR je sovjetski zunanji minister Andrej Višinski odgovoril 15. t.m. z dolgo izjavo. Glede spora v Koreji ugotavlja ta izjava, da je edino sredstvo za prenehanje sovražnosti to, da dà vlada ZDA Ridgwaju navodila, naj ne ovira pogajanj z nepotrebnimi incidenti.

Kolikor pa se tiče zboljšanja odnosov med ZDA in SZ, pa izjava ugotavlja, da si je težko predstavljati, da bi se mogli še poslabšati spričo dejstva, da je Truman izjavil vsemu svetu, da smatra dogovore z ZSSR za krpo papirja.

Kljub temu pa sovjetska vlada pristaja na to, da skupno z ZDA preuči vsa važna in nerešena vprašanja in da razpravlja o ukrepih za izboljšanje mednarodnih odnosov, vštevši one med ZSSR in ZDA.

Ameriški manevri od Sicilije do Tilmenta

RIM — Po vsej Italiji vlada veliko razburjenje in preplah zaradi velikih manevrov, ki jih pod Eisenhowerjevim poveljstvom izvaja 6. ameriška flota v sicilskih vodah z nalogo, izvesti izkrcanje na Siciliji. Manevri so se ob sodelovanju kopnih in pomorskih sil ZDA razširili tudi na obalo Sardinije ter v Jadransko morje do izliva Tilmenta.

VELIKA AKTIVNOST ODBOROV MIRU NA TRŽAŠKEM

Nad 80.000 podpisov za mir nabranih v obeh cenah STO

Tržaški odbor miru je te dni sporočil javnosti, da je bilo do vključno 14. oktobra nabranih v obeh conah STO preko 80.000 podpisov za sklenitev pakta miru med petimi velesilami. Istočasno se je Tržaški odbor miru zahvalil vsem odborom, ki so presegli zadane si cilje za mesec oktober ter je pozval vse partizane miru, demokratične organizacije in posamezne državljane, naj pospešijo borbo proti vojni, posebno pa naj pospešijo zbiranje podpisov za berlinski poziv; kajti mir med velesilami bi pomenil možnost rešitve vseh mednarodnih vprašanj

V teku zadnjega tedna je bilo delovanje odborov miru precej živo. Odbor pri Novi mitnici je organiziral v četrtek zborovanje, na katerem je govoril član Izvršnega odbora za mir Ado Slavec, ki se je pred kratkim udeležil sestanka avstrijskih partizanov miru v Salzburgu, na katerem so razpravljali o militarizaciji dežel v zaledju Trsta. Poudaril je, da vse velike priprave, ki se vršijo v teh deželah dokazujejo, da hočejo področje med Trstom, Gorico, Vidmom, Postojno in Tirolsko izpremeniti v ogromno vojaško utrdbo: to bi prineslo smrt Trstu, Tržaškemu ozemlju in vsem pokrajinam severno od našega mesta.

V petek pa je bila konferenca pri Sv. Vidu, na kateri je govoril tajnik Tržaškega gibanja za mir Angel Franza, ki je govoril o zadnjih dogodkih v kolonialnih deželah, kot posledicah kitajske osvobodilne borbe, ki je pokazala pot vsem zatiranim narodom. Govornik je ugotovil, da borba kolonialnih narodov ojačuje mir, ker preprečuje ustvarjanje vojaških napadalnih baz imperialistov. Poděrtal je tudi velik doprinos borbi za mir, ki ga je dal tov. Stalin s svojim predlogom, naj se uničijo vse atomske bombe in postavi komisija, ki bo nadzorovala, da jih nihče več ne izdeluje.

Tudi razni drugi odbori miru so se v tem tednu sestali; pregledali so uspehe dosedanjega dela in postavili temelje za bodoče, še uspešnejše delovanje.

ZRCALO

VSE ZA BARANTANJE

«Primorskemu» se je očividno njegov «bumerang» zataknil v goltancu, ker sicer si ni mogoče razlagati vztrajnosti, s katero se povrača — seveda s ponarejanjem dejstev — na nepomemben dogodek. Na vsak način bi rad iznašel «smodnik», če ne celo «atomsko bombo», s katero bi lahko nadaljeval svojo umazano šovinistično gonjo.

Ta nizkotna gonja se v zadnjih mesecih — kot s presenečenjem ugotavljajo njegovi redki bralci — ne obrača več proti italijanskim šovinistom, temveč le še proti komunistom in demokratom. V zaključni fazi barantanja za Trst in Ozemlje je to več kot razumljivo. Po direktivah iz Beograda so pozabili na vprašanje narodne enakopravnosti glede dvojezičnosti, šole, gledališča in drugih pravic, ki so danes bolj kot kdaj koli prej zapostavljene po krivdi ZVU in ob sodelovanju italijanskih in slovenskih šovinistov. S tem pripravljajo titofašisti teren De Gasperiju, da bi mogel s čim manjšim naporom likvidirali še zadnje ostanke slovenskih narodnih pravic, ko bi po dogovoru s Titom zasedel cono A.

Glede njegovih vprašanj, ki samo kažejo duševno revščino titovskih pisunov odgovarjamo le tole:

Vse, kar je doslej napisal «Primorski» glede «incidenta», ki je dovedel do odkritja njegovega «bumeranga», je plod razgrete fašistične domišljije in kot tak ena sama gola laž. Pripravljeni pa smo ves dogodek pojasniti v «Primorskem», ker je za takšne bedastoče škoda prostora v našem listu.

Kar pa se tiče predloga za objavo Lajolovega življenjepisa, res ne vemo, čemu naj bi ga v tem trenutku objavljali, predvsem, ker s sedanjimi važnimi dogodki nima prave zveze. Kljub temu pa smo pripravljeni, zadostiti muhavi radovednosti titofašistov v Trstu, toda le pod pogojem, CE «PRIMORSKI» OBJAVI ZIVLJENJEPIS SVOJEGA FEDERALA BRANKA BABICA, KI MORA POLEG DRUGEGA VSEBOVATI DOBESEDNO VES CLANEK, OBJAVLJEN V LISTU «ZA LJUDSKO ZMAGO» OD 1. OKTOBRA 1951 NA PETI STRANI SPODAJ.

Pričakujemo takojšnjega odgovora.

IZ TRETJE ROKE

Titovski «Corriere» od četrtka prinaša — kot pravi sam — «iz verodostojnih virov» neko novo bajko o «odločni opoziciji v okviru CK proti novim Vidalijevim direktivam», katere da «so naletele v celicah na silovit odpor, presenečenje in nezaupanje».

Vemo, kateri so «verodostojni viri» za «Corriere»; kdor tega ne bi vedel, naj si pogleda zadnji «Il Progresso» ter «Primorski» od torka in četrtka, ki sta prinesla isto vest. Tako mu bo takoj jasno, da je to novo pravljico skuhala znana kuhinja prvovrstnih časopisnih rac v ulici Ruggero Manna. Smola «Corriera» je samo v tem, da je ta zadnja raca prišla s par dnevi zamude v njegov članek in zaradi tega toliko bolj smrdi. Kogar pa zanima resnica, naj si ogleda naše poročilo s seje CK, ga kateri je vladala, kot doslej vedno, popolna soglasnost vseh prisotnih.

BLAGOSLOVLJENO OROZJE

Pri opisovanju dogodka, ko so jugoslovanski vojaki v Crnem vrhu s streljanjem iz možnarja razbili 36 cerkvenih šip, prihaja «Katoliški glas» do mičnega zaključka: «Vsekakor bi morali drugače ravnati z orožjem, ki jim ga pošilja «reakcionarna» Amerika.» Kajpak, po njihovem mnenju, orožje ni bilo darovano od «krščanskega» Trumana in blagoslovljeno od njegovega primasa za bogoskrunsko razbijanje šip (posebno v Jugoslaviji, kjer ne dobiš novih), temveč le za ubijanje ljudi v socialističnih deželah. Do danes ti svetohlinci niso še protestirali proti grozodejstvom, ki j

TITO PRODAJA TRST

5.

Titofašistična politika dejanske priključitve cone B k Jugoslaviji je dosegla svoj višek z uprizoritvijo volilne burke v bujskem in koprskem okraju. S temi volitvami so skušali Titovi priganjači v coni B prikazati, da je ogromna večina istrskega prebivalstva za oblast, ki sloni na bajonetih jugoslovanske okupacijske vojske, in s tem — «naravno» — tudi za Jugoslavijo in njen «socialistični» gospodarski in politični sistem.

Nad vse značilno je da **so smele postaviti na teh volitvah svoje kandidatne liste poleg fašistične Fronte le one stranke, ki so tudi proti ustanovitvi STO, med njimi Krščanska demokracija,** katera je nastopila na volitvah pod nazivom «Krščansko-socialna skupina» s pristankom škofa Santina in pod režijo njegovega kanonika Musizze. S tem so italijanski iredentisti prvič odkrito pokazali, da podpirajo Tita v njegovih stremljenjih za razkosanje STO na podlagi obstoječega stanja. Pač pa ni smela postaviti svoje liste Komunistična partija STO, ker bi s svojim jasnim programom za izvedbo mirovne pogodbe potegnila ogromno večino vsega prebivalstva cone B.

Istočasno pa so titovci zaostrili borbo proti mirovni pogodbi, zlasti še proti prihodu guvernerja, združitvi obeh con ter odhodu vseh okupacijskih čet. Tako je pisal «vodja» titofašistov v Trstu Branko Babič v «Primorskem dnevniku» od 1. marca 1950: «V končni fazi pa jim (komunistom - op. ur.) politika z «baratto infame» služi cilju, da se prepreči vsakršen bodoči neposredni sporazum o tržaškem vprašanju med zainteresiranimi jugoslovanskimi narodi in italijanskim narodom, **potem ko je odpadla vsaka možnost realizacije Svobodnega tržaškega ozemlja, kot je bilo določeno po mirovni pogodbi, zaradi revizionistične politike vseh odločilnih faktorjev, razen Jugoslavije** (!?!).» S tem je hotel Babič prikazati, da je Titovo barantanje edina možna rešitev ter da ne pada nobena odgovornost na Jugoslavijo, če ni prišlo do izpolnitve mirovne pogodbe. To je seveda zelo **prozorna in cenena laž, ki je služila tedaj titovcem za dejanski začetek medsebojnih dogovorov z Italijo.**

Prav v istem času (8. aprila 1950) je namreč **italijanski zunanji minister grof Sforza prvič uradno ponudil Titu, da je Italija pripravljena začeti neposredna pogajanja z Beogradom glede Tržaškega vprašanja.**

ŽE LETA 1936. JE BIL ANGLEŠKI VOHUN V ZAGREBU

Zakaj so imenovali Velebita za titovskega poslanika v Rimu

"Odvetnik„ v Zagrebu, "general„ za časa vojne, "organizator diplomacije„ v Bariju, osebni odposlanec Tita v Washingtonu in "poslanik„ v Rimu - Bil je v službi nacista Horstenaua in je bival v njegovi vili

Življenje Vladimirja Velebita, novega jugoslovanskega veleposlanika v Rimu je eno izmed tistih, ki jih javno mnenje zelo malo pozna, ker taki ljudje, kot je Velebit, imajo naloge, ki jih je boljše skrivati pred svetom zaradi prestiža in «časti» kapitalistične ureditve.

Zato je bilo delovanje Velebita v okviru titofašistične tolpe, titovske diplomacije in vlade vedno zakrito z mreno uradnosti, ki je skrivala njegov položaj pred radovednimi očmi. Možno je, da je vsak navaden človek, ki se je 1927 ali 1939 srečal z Velebitom v Zagrebu, mislil, da ima opraviti z navadnim odvetnikom. Toda to ni odgovarjalo resnici, ker Velebit je v tistem času delal za angleško obveščevalno službo. Prav tako je mogel vsak navaden človek misliti, ko je 1942 ali 1943 slišal o Velebitu, da je hraber partizanski general, ker je bil član Titovega poveljstva in eden izmed političnih svetovalcev. Toda tudi to ni odgovarjalo resnici, ker je Velebit bil nacistični vohun v službi generala von Horstenaua, nemškega poveljnika v Zagrebu. Prav tako je zgledalo, da je Velebit v Bariju zbiral ljudi za partizansko vojsko in jih odpošiljal v Jugoslavijo. Velebit pa je v Bariju organiziral titovski diplomatski kader, prebarval v rdečo barvo večje število političnih banditov in jih razpošiljal povsod z nalogo, da «predstavljajo Titovo vlado v tujini». V Bariju je prav tako organiziral OZNO za jugoslovanska poslaništva.

Morda je tudi v tem primeru zgledalo, da je Velebit organiziral «novo jugoslovansko diplomacijo» na podlagi novih, naprednejših delovnih metod. Zvedelo pa se je, da je mister Deakin, osebni tajnik Churchilla in voditelj «Intelligence Servicea» izročal Velebitu imena «novih diplomatov».

In ko je pozneje Velebit začel krožiti po Zahodni Evropi z Eisenhowerjevim generalnim poveljstvom, je zgledalo, da je po koncentracijskih taboriščih iskal poštene jugoslovanske domoljube, ki so jih nacisti pregnali, da bi jih poslal v domovino. Toda Velebit jih je pošiljal v Francijo ali Anglijo, kjer so jih tamkajšnje obveščevalne službe «preučevale». Istočasno pa je v Nemčiji, Belgiji, Franciji, Avstriji in na Nizozemskem organiziral na desetine nemških, ustaških, četniških vohunov in jih z «progresističnimi» ter «komunističnimi karakteristikami odpremil v Jugoslavijo.

In končno je Velebit po nalogu Tita odšel v ZDA. Nihče ni omenil tega dejstva. Tisk se ni razpisal o tem odhodu Velebita v ZDA. Velebit je začel delati v Washingtonu skoro na skrivaj. Dobil je milijarde za Tita, dobil je orožje, topove, pomoč in podporo ameriških militarističnih krogov za svako vojnohujskaško akcijo. Vse to je bilo sad Velebitovih naporov. Toda nihče ni omenil tega. Velebit deluje vedno v senci, ker se pogaja ali doseže reči, ki bi stresle vsakega navadnega človeka, ako bi se o njih javno spregovorilo. Njegovo delovanje mora ostati v temi, kot je to v praksi vseh imperialističnih vlad, kot je v praksi vseh tistih vlad, ki so vdinjane imperialistom.

Ko se govori o Vladimirju Velebitu, se govori o vsej gnilobi in o vseh podlostih, ki označujejo preteklost Tita: se govori o podlem izdajstvu ki so ga zagrešili Tito, Velebit, Rankovič, Djilas, Nešković, Kardelj proti jugoslovanskim narodom, ki so verjeli njihovim besedam.

Zato, ko bomo napravili pregled vsega Velebitovega delovanja, bomo istočasno razumeli kakšna je bila in je vloga titofašistične tolpe, t. j. diskreditirati socialistično gibanje, organizirati provokacije proti socialističnim borcem, moralno in telesno uničiti delavski razred, brez sramu hlapčevati netilcem vojne.

Sedaj so odločili, da bo Velebit nov veleposlanik pri De Gasperiju. Pred kratkim, ob priliki enega izmed redkih primerov, ko je javno nastopil, je Velebit izjavil pred novinarji, da se konec koncev bosta on in De Gasperi prav gotovo razumela, ker sta oba bivša avstroogrska podanika.

Prav gotovo je, da bo Velebitova naloga v Rimu zelo delikatnega značaja. Predvsem bo imel nalogo, da javno in odkrito doseže sporazum med Titom in De Gasperijem po vprašanju Trsta in da pride do jugoslovansko - italijanske vojaške pogodbe, brez katere ne more funkcionirati ameriški sredozemski napadalni pakt. Velebit je človek, ki je že sklenil sporazum med Titom in nacističnim generalom Horstenauom, ko sta skupno urejevala boje, v katerih je padlo na tisoče in desettisoče jugoslovanskih partizanov, kot je bilo zmenjeno. Velebit je takrat stanoval v Horstenauovi vili v Zagrebu.

Danes se Velebit pripravlja za odhod v Rim. Skušal bo dobiti formulo za sporazum med Titom in De Gasperijem, s katero naj bi oba spremenila italijanski in jugoslovanske narode v topovsko meso in naj bi žrtvovala na oltarju vojnega Moloha prebivalce Svobodnega tržaškega ozemlja. In prav tako kot za časa vojne v Zagrebu bo Velebit zelo čislan gost De Gasperija. Med sokrivci vlada vedno soglasje, vsaj dokler gre vse po olju.

Prepričani smo, da za oba ta dva človeka ne bo vse šlo po olju. Na vsak način, da bi še jasneje osvetlili vlogo, ki jo bo ta vohun igral v Rimu, bomo spregovorili o njegovem delovanju za časa vojne v Jugoslaviji in v Bariju ter po vojni v Londonu, Beogradu in Washingtonu. Na ta način bodo naši ljudje lažje razumeli strašni zločin, ki ga je zakrivila titofašistična tolpa proti jugoslovanskim narodom.

A. F.

Burno pozdravljen je na svečani proslavi razvitja zastave SHPZ pri Sv. Ivanu spregovoril v imenu Komunistične partije STO tovariš Vittorio Vidali, ki je zagotovil, da bo KP vedno podpirala kulturna prizadevanja Slovencev in Italijanov STO.

Ob polaganju temeljnega kamna v bližini Bukarešte

FILMSKA UMETNOST orožje v borbi za mir

V bližini Bukarešte, v mestu Buftja je bilo svečano polaganje temeljnega kamna za bodoče filmsko mesto kinematografske industrije Romunije.

Ob tei priliki je bil tudi miting, na katerem je predsednik vlade Romunije Petru Groza med drugim dejal: «Naša delavska partija in naša vlada, ki dela na podlagi dragocenih iskustev Sovjetske zveze, je sklenila, da izvede vse potrebno za razvoj svoje kinematografske industrije in tako zviša število domačih visoko idejnih umetniških in dokumentarnih filmov. Mi bomo pretvorili našo filmsko umetnost v orožje v borbi za mir, za izgradnjo srečnega življenja našega delovnega ljudstva».

Ob koncu svojega govora pa je Petru Groza še dodal: «Pošiljamo naš borbeni pozdrav tov. J. V. Stalinu, velikemu voditelju vseh narodov in zastavonoši miru. Izrekamo mu največjo zahvalo in globoko priznanje za veliko pomoč, ki nam jo nudi, za ljubezen in prijaznost, ki jo nudi našemu narodu v borbi za izgradnjo socializma».

V POSMEH MIROVNI POGODBI IN STATUTU S.T.O.

FAŠISTIČNE OBLASTI CONE B silijo mladino na predvojaške vaje

Udba in titovski odbori groze mladeničem z odvzemom osebne izkaznice
Istrani morajo na vežbe v notranjost Jugoslavije, kjer spe na slami v barakah

Edina razlika, ki še loči danes cono B od Jugoslavije, je obvezna vojaška služba. Toda fašistične oblasti in organizacije se niso ustrašile te ovire, ki je še na poti popolnemu izenačenju. Uvedli so zato že pred časom «prostovoljno» predvojaško službo, ki je v veljavi tudi v Jugoslaviji.

Spričo jasnih določil mirovne pogodbe, ki prepoveduje vsakršno obvezno vojaško ali predvojaško vzgojo na Tržaškem ozemlju, so seveda odgovorne oblasti, po nalogu iz Beograda, silovito oprezne. Tako vabijo v Brtonigli (okraj Buje) mladeniče, ki so dosegli starost, predpisano za vstop v predvojaške edinice, na takozvane «ljudske» odbore. One, ki pa jih poznajo, da so trdovratnejši, pa jih pozovejo na sedež titofašistične «partije» ali pa celo na Udbo.

Na teh sedežih začnejo jugofašistični funkcionarji najprej zlepa prepričevati kandidate, naj vstopijo v predvojaško službo ter tako izpolnijo «svojo dolžnost». Ni namreč niti enega, ki bi šel na predvojaške vaje sam od sebe odn. na prvi poziv titovskega funkcionarja. Toda tudi s «prepričevanjem» jim ne uspe pripraviti mladeničev, da bi oblekli vojaško suknjo. Tedaj pa se fašistični funkcionarji poslužijo hujših sredstev «prepričevanja», to je groženj, da mu bodo odvzeli osebno izkaznico njemu in družini življske karte ter da jih bodo vrgli iz stanovanja.

Toda kljub temu je zelo neznatno število onih, ki pod težo fašističnih metod klonejo ter pristanejo na «prostovoljno» predvojaško vzgojo. Tem bolj se pa zato kesajo ti mladeniči. Pošiljajo jih v zelo oddaljene kraje v notranjost Jugoslavije, kjer ostanejo tudi dolge mesece, mnogo preko roka, za katerega so se pod prisiskom obvezali. Ravnanje s temi mladeniči je neznosno v vsakem pogledu. Hrana je skoro neužitna, tako da si mora vsakdo iz svojega kupovati, da se vsaj malo nasiti; seveda, če ima. Se slabše je s stanovanjem; večinoma so nameščeni v umazanih in polrazdrtih barakah, brez oken in z luknjami v strehi; spe na slami, le malokje imajo slamnjače, povsod pa mrgoli stenic in drugega mrčesa. Tudi obleke dobe najslabše, takšne, ki so bile že zavržene.

Tudi ravnanje s temi udeleženci predvojaških vežb je vse prej kot človeka dostojno. Mladeniči so deležni zapostavljanja in sramotenja s strani svojih nadrejenih tudi brez vsakega vidnega vzroka, posebno še, če so pripadniki narodnih manjšin. To neznosno ravnanje pa ima svojo dobro stran: mladenci, ki se po končani «vzgoji» vrnejo domov, vedo namreč povedati svojim rojakom toliko «lepega», da vse druge še bolj utrdijo v odločnosti, da se kljub grožnjam in nasilju nočejo odzvati «častni dolžnosti», kakor imenujejo Beltram in drugi fašistični priganjači to roboto na čast ameriškim vojnim hujskačem.

Posebno značilno je dejstvo, da je vsa «vzgoja», posebno še vojaška, docela vojnohujskaška in fašistična. Udeležence drže v stalnem vzdušju, kot da bi morala iz dneva v dan izbruhniti vojna: namišljeni manevri, dnevne vaje v streljanju, dolgi in uničujoči marši, brezobzirna disciplina; prostega časa nimajo niti toliko kot pravi vojaki. V političnih urah pa jih vzgajajo v najbesnejšem sovraštvu do Sovjetske zveze, do ljudskih demokracij in do vseh, ki se v svetu bore za mir in napredek človeštva. Kljub vsem tem fašističnim metodam pa titofašisti ne dosegajo želenega cilja, temveč prav obratno: vsi udeleženci jih dokončno sponajo kot fašiste in jih še bolj zasovražijo.

V GORIŠKI DELO POKRAJINI

UREDNIŠTVO IN UPRAVA GORIŠKE IZDAJE «DELA» GORICA, ULICA XXIV. MAGGIO ŠTEV. 18, PRVO NADSTROPJE, TELEFONSKA ŠTEV. 666.

SESTANEK GLAVNEGA SVETA DELAVSKIH ZVEZ IN SINDIKATOV

Slovenci in Italijani enotni v borbi za zmago

Izboljšati je treba delovne pogoje s povišanjem prejemkov ter omogočiti zaposlitev brezposelnih delavcev in vajencev v naši pokrajini

Pred kratkim se je zaključilo osrednje zborovanje Delavskih zbornic, na katerem so delegati z vseh strani Italije preučili stvarni položaj delovnega ljudstva, ki vsakodnevno zapada v vse večjo revščino zaradi neprestanega naraščanja cen, kateremu pa ne sledi povišanje plač, ki nasprotno ostajajo nespremenjene. Zborovanje je ugotovilo, da so se v zadnjih dveh letih, v dobi vedno večje brezposelnosti in zapiranja industrijskih obratov, dobički kapitalistov povečali za 173 milijard, medtem ko je življenjska raven delovnega ljudstva znatno padla.

V zvezi s tem se bo v nedeljo sestal v Gradiški Glavni svet delavskih zvez in sindikatov v cilju, da preuči stanje v naši pokrajini ter pripravi borbo za povišanje delavskih mezd.

V goriški pokrajini imamo številna podjetja, ki iz svojih obratov črpajo bajeslovne dobičke; tako n.pr. družba Solvay v Tržiču zasluži 266 tisoč lir letno na vsakega zaposlenega delavca, «Gas Compressi» imajo še večji dobiček; Tržaška predilnica a Gorici, ki uživa olajšave proste cone, ima dnevno nekoliko milijonov dobička; a lastniki opekarn, ki imajo sedaj številna naročila, zaslužijo desetine milijonov na leto.

Z borbo za povišanje mezd je tudi povezano vprašanje zaposlitve novih delovnih moči po tovarnah. V goriški pokrajini obstajajo možnosti za zaposlitev velikega števila brezposelnih delavcev. V tovarni Solvay je sedaj zaposlenih 100 delavcev manj, kot jih je bilo leta 1949, a že dve leti niso sprejeli niti enega vajenca. Tržiške ladjedelnice bi mogle zaposliti veliko število delavcev in vajenvec, če ib začele izvajati delovni načrt, ki ga je predložila FIOM, kar bi omogočilo boljše življenjske pogoje delavstvu in večjo produkcijo z gradnjo trgovskih ladij, železniških voz itd. Istovelja za razne druge tovarne.

Ta borba ima torej dva cilja: izboljšati življenjske pogoje delovnega ljudstva z dosego povišanja prejemkov ter omogočiti zaposlitev brezposelnih delavcev in mladih vajencev.

Da bodo pa ta dva cilja tudi dosegli, se morajo vsi delovni ljudje goriške pokrajine, zaposleni in brezposelni, Slovenci in Italijani združiti, strnjeno nastopati in se ne dati zmesti ali zastrašiti od delodajalcev.

Enotnost delavskega razreda, medsebojno razumevanje Slovencev in Italijanov naše pokrajine je najboljši porok za zmago.

ZMAGA delavk-mater

Tov. Mira Rijavec je pred kratkim predstavila goriškemu pokrajinskemu svetu resolucijo glede spoštovanja zakona o materinstvu ter obenem zahtevala, naj se doječim materam, ki so zaposlene pri podjetju Ente Nazionale Tre Venezie v Fossolanu, dodeli primeren prostor oz. primerno urejena soba, kjer bi lahko delavke v določenih urah dojile svoje otroke. Pred kratkim pa je uprava omenjenega podjetja dobila ukaz od Inšpektorata za delo iz Vidma, da to nemudoma stori in na ta način ugodi zahtevam doječih mater v svojem podjetju.

SEJA POKRAJINSKEGA SVETA V GORICI

Občina v Doberdobu se ne zanima za otroški vrtec

Karabinjerji bodo še nadalje ostali v prostorih, kjer je bil otroški vrtec - Tovariš Toroš za razširitev podvoza v Krminu

V torek se je ponovno sestal goriški pokrajinski svet. Po odobritvi zapisnika je prevzel besedo tov. Toroš, ki je prikazal potrebo razširitve podvoza v Krminu, ki meri sedaj le 4 metre in veže nič manj kot 5 cest. Priporočil je svetu, naj se čim prej zavzame za izvedbo načrta ter da bi se za tem tudi dela za razširitev čim prej začela. Nato je svet prešel na razpravljanje o cesti Gradež-Tržič ter predlagal odobritev vsote 800.000 lir za izdelavo načrta.

V diskusiji, ki se je med svetovalci razvila za podaljšanje najemnih pogod za kasarne karabinjerjev, je tov. Rijavec Lina poudarila v svoji intervenciji, da v Doberdobu zaradi tega, ker so prostori nekdanjega otroškega vrtca zasedeni po karabinjerjih, že leta in leta otroški vrtec ne obstoja. Prikazala je, kaj to pomeni za doberdobske starše in otroke, ki se potepajo po cestah. Zaradi tega je odločno vztrajala v svoji zahtevi, da se v nobenem primeru ne smejo podaljšati najemne pogodbe ter naj se v najkrajšem času napravijo potrebni koraki za zgraditev karabinjerske kasarne.

Predsednik Culot je v svojem govoru omenil, da doberdobska občina ni nikoli ničesar rekla glede otroškega vrtca v Doberdobu, kakor tudi ni vprašanje bilo nikdar postavljeno ne od župana in niti ne od občinskega odbora. To nam še enkrat dokazuje, kako se doberdobska občinska uprava briga za rešitev perečih krajevnih problemov.

Ko je pokrajinski svet prešel k volitvam za podaljšanje najemnih pogodb, so proti temu volili svetovalci Posoške demokratične enotnosti in Bratuž, medtem, ko je bil titovec Nanut odsoten.

Doberdobska občinska uprava, ki je v rokah belčkov, se ni zanimala za rešitev tako perečega problema otroškega vrtca v Doberdobu, marveč ji je bilo veliko več na tem, da krajevna ANPI izprazni občinske prostore, ki jih je imela v najemu.

Titovci pa ne marajo tratiti časa z reševanjem problema slovenskega otroškega vrtca v Doberdobu, za njih so mnogo važnejše provokatorske akcije.

Ob zaključku je pokrajinski svet razpravljal o volilnem postopku pokrajinskega upravnega odbora. Obveljal je predlog tov. Polletta za priporočilo parlamentu, naj bi bilo v upravnem odboru več članov, kot to predvideva dosedanji zakon.

V LUCCHI SODIJO 52 BIVŠIM GARIBALDINCEM

Sramotni proces proti silam osvobodilne borbe

Dogodki pri Porčinju so bili neizogibni, ker je šlo za preprečitev delovanja vohunov in nemških sodelavcev - Mati ustreljene Edde Turchetti je priznala, da je bila njena hči nemška vohunka

Na procesu o znanih dogodkih v Porčinju se je nadaljevalo zaslišavanje obtožencev. Med drugimi je nastopil poveljnik partizanske skupine «Jolli», ki je na predsednikova vprašanja v kratkem opisal že znane dogodke in izjavil, da je on že prej sumil, da so bili nekateri ozopovski komandanti vohuni in je imel za to tudi dokaze. Povedal je, da je vključil v svojo formacijo skupino ozopovcev in da je bil ob tej priliki obveščen, da ima poveljnik te skupine stike z Nemci. Tedaj mu je postalo jasno, zakaj bi bil kmalu padel v zasedo v neki akciji proti Nemcem, za katero je vedel le on in omenjeni komandant. Nadalje je «Jolli» potrdil, da je imel priliko videti dokumente, ki so pričali o stikih ozopovskih poveljnikov z nacifašisti: pisma na fašistična poveljstva, priporočilna pisma za nemške oficirje.

Pri zaslišavanju obtoženca Peressin Renata je prišlo do incidenta, ker slednji ni priznal za svoje podpise na treh listinah, ki so priloženi obtožnici. Njegov branilec je zahteval, naj se postopa proti tožiteljem, ki so predložili ponarejene listine.

Obtoženec Ostelio Modesti (Franco), bivši politični preganjanec in invalid osvobodilne vojne, je odločno odbil obtožbo, češ da je on dal ukaz za streljanje izdajalcev v Porčinju. Na sestanku, kjer se je baje razpravljalo o Porčinju, so v resnici pripravili akcijo za osvoboditev političnih pripornikov, da bi preprečili njihovo deportacijo v Nemčijo. Na vprašanje predsednika o sodelovanju formacij Garibaldi in Osoppo je Modesti objasnil, da so komunisti in garibaldinci skušali doseči enotno akcijo, toda med ozopovci ni bilo vedno pripravljenosti sodelovati. Za to sta obstajala predvsem dva razloga: prvi, pri odnosih s Slovenci, o katerih niso hoteli ozopovci ničesar slišati, medtem ko so garibaldinci vztrajali na stališču bratskega sodelovanja. Drugi razlog je bilo2 zadržanje do Nemcev, s katerimi so garibaldinci hoteli borbo do dna, medtem ko so oni hoteli le čakati primernega trenutka.

Zaslišan je bil tudi Lino Zocchi (Ninci) junaški komandant divizije «Garibaldi-Natisone», ki je povedal, da so garibaldinci jasno pokazali svojo dobro voljo, ko so, čeprav številčno in organizativno močnejši pristali na to, da vodi združene formacije ozopovec «Abba», izkušeni in sposobni borec, katerega so pa odstranili tisti ozopovci, ki niso hoteli sodelovanja z garibaldinci.

Po končanem zaslišavanju obtožencev, so nastopili tožitelji, ki so po večini sorodniki streljanih ozopovcev. Med njimi je pričevanje matere ustreljene Edde Turchetti porušilo eno izmed špekulacij, ki so bile umetno nagrmadene proti junaškim partizanom. Žena je namreč odkrito in pošteno priznala, da je bila njena hči v resnici nemška špijonka

Med ostalimi tožitelji je tudi nastopil neki bivši karabinjer, ki je bil aretiran s skupino ozopovcev v Porčinju in je pozneje ostal pri garibaldincih. V svoji vnemi je slednji skušal opisati v kakšnem strahu so ga držali garibaldinci in celo izjavil, da ga nikdar niso pustili samega. Toda obtoženi Longo Adino ga je pri priči razkrinkal in dokazal, da laže, ker je bil celo imenovan za vodjo čete in sodeloval v akcijah, kjer so nastopali samo izbrani možje.

OBVESTILO

Podaljšan je rok za predložitev prijav dohodkov, ki je bil izdan na osnovi zakona demokristjana Vanonija, od 10. oktobra do 27. oktobra t. l. Kdor ni še izpopolnil prijavnih pol, se lahko obrne do Confederterre, ul. XXIV. Maggio št. 1.

V nedeljo 21. t. m. bo v Gradiški ob 20. uri v dvorani «Bergamas»

PLES

ki ga organizira goriška sindikalna sekcija furlanskih umetnikov.

Ob tej priliki bo tudi razdeljevanje nagrad udeležencem razstave likovne umetnosti, ki je bila pred kratkim v Gradiški.

Pred sodišče ker je govoril v prid miru

TRŽIČ — Prejšnjo sredo se je pred tukajšnjim sodiščem moral zagovarjati tov. Eligio Simsig, tajnik «Confederte.re», ker je lansko leto govoril na nekem zborovanju, za katero oblasti niso izdale dovoljenja.

Tov. Simsig je na zborovanju, ki se je vršilo v Foliano, govoril ljudstvu o pomenu na biranja podpisov za stockholmski poziv miru in prepoved atomske bombe. Obtožba proti tov. Eligiu je bila izdana na ukaz goriške kvesture, ki je hotela s tem uveljaviti fašistične zakone. Toda tržiška sodnija je tov. Eligia oprostila, ker «ni storil kaznivega dejanja».

ZAKAJ V DOBERDOBU NE VELJA ZAKON O NAJEMNINI?

Previsoka najemnina za cerkvena zemljišča

DOBERDOB — Kot je znano so v Italiji na podlagi posebnih zakonskih določil ostale veljavne še za eno leto vse zemljiške pogodbe med veleposestniki in najemniki, koloni ali polovinarji. Ista zakonska določila veljajo prav tako tudi za cerkve in župnike. Kot kaže, se pa teh ne drži doberdobski župnik. Baje morajo kmetje, ki imajo v najemu cerkvena zemljišča, plačati letos podvojeno najemnino. Vsled tega so zelo nezadovoljni.

Sprehod po podeželju

PIŠČANCI

Piščanci so sicer nedolgo tega dobili električno razsvetljavo in še te ne bi bilo, če je vaščani ne bi tako odločno zahtevali najsibo potom tiska ali kakor koli. Če je kdo bil pri nas je videl, da so ceste med hišami zelo ozke ter da te ceste ponoči nimajo niti ene luči. Merodajne oblasti se upirajo temu, da bi postavile tu pa tam po vaških ulicah oz. cestah kakšen električen drog za razsvetljavo. Seveda je ponoči, posebno pa v zimskem času, v temi in po tako neravnih cestah zelo nevarno hoditi. Pa tudi vas kot taka, če bi bila malo bolj razsvetljena, bi bila drugačna. Bila bi vsekakor bolj živahna, kot je sedaj. Nujno je potrebno, da se postavijo luči po vseh cestah naše vasi. Vaščani bodo tudi v tej zahtevi odločni vztrajali, kot so vztrajali v zahtevi za napeljavo elektrike.

Dopisnik s Piščancev E.P.

PRAPROT

Je ež precej časa, odkar so se pričela dela za gradnjo nove ceste Šempolaj-Praprot. Glavni obcestni podporni zidovi in prekopi so že končani. V teku enega meseca in pol bi cesta morala biti izročena prometu. Vendar nekaj ni v redu in čutim dolžnost, da s tega mesta zbudim zanimanje oblasti za pritožbe, ki jih prebivalci Šempolaja in Praprota izražajo vsakikrat, ko opazujejo gradnjo omenjene ceste. Da se je cesta zravnala, je bilo potrebno napraviti precej visok nasip predvsem na spodnji strani proti Nabrežini. Na tem kraju ni nobenega zidu in niti obcestnih kamnov, kar je nevarno, da se pešci in tudi vozila prevrnejo v spodnje pašne. Poleg tega je pod vrtom Legiše Franca (z Brega) jarek, globok približno dva metra in dolg približno dvajset metrov, kar je tudi nevarno. Poskrbeti treba torej, da se postavijo obcestni zidovi, če se ne misli graditi zid, ter da se zasuje omenjeni jarek. Pridobljeni prostor pa bo služil toliko za obračanje voz kot za olepšavo vasi in ceste.

BOŽIČI

Končno je tudi vas Božiči dobila svojo osnovno slovensko šolo. To potrebo je uvidela demokratična občinska uprava v Miljah, ki je storila vse kar je bilo v njeni moči, da je dosegla odobritev kredita za gradnjo te šole. Le vztrajnosti v zahtevi naše občine se imamo zahvaliti, da so slovenski otroci pri nas dobili prav lepo in primerno urejeno šolsko poslopje. Kljub temu, da občinsko upravo v Miljah prav posebno radi napadajo titovci, se slovenski starši iz Božičev imamo zahvaliti le njej, da imamo novo šolsko poslopje, v katero bodo hodili slovenski otroci. Vemo, da je naša občina vedno delala, od svojega pričetka uprave na občini pa vse do danes, za izboljšanje in ureditev slovenskih vasi v miljskih hribin. Zato ji bodo slovenski prebivalci, ki spadajo pod občino Milje, vedno ob strani.

Gradnja šole v Božičih.

Vemo, da bo občinska uprava poskrbela tudi za postavitev javnega telefona v naši vasi. To si je tudi v svojem bodočem volilnem programu zadala kot nalogo, ki naj bi bila v najkrajšem času uresničena.

Dopisnik iz Božičev

LONJER

Le enkrat smo se doslej oglasili v naši rubriki «Sprehod po podeželju», zato sem čutil dolžnost kot dopisnik za to rubriko, da v to številko pride tudi nekaj iz naše vasi. V kolikor se spominjam, je takrat o naši vasi pisal nek vaščan, ki je prišel v svojo vas na obisk in mu je slabo vreme dalo povod, da je napisal o potrebi postavitve čakalnice na Katinari. Poleg tega, je pri nas še veliko problemov, ki tarejo najsibo kmeta na njivi kakor delavca, ki mora v mesto za koščkom kruha.

Tržaška občinska uprava, pod katero na žalost spada tudi naša vas, se za rešitev naših problemov prav malo ali sploh nič ne zmeni. Cela vrsta problemov, tako da se kar zmedem, kje naj bi začel. Lonjer je precej velika vas in, ker je prebivalcev veliko, se zaradi tega tudi pri nas večkrat marsikaj zgodi. Kaj naj storimo, če se zgodi nesreča in je nujno potreben zdravnik ali celo prevoz ponesrečenca v bolnico. Nimamo javnega telefona, preko katerega bi si lahko vsaj toliko pomagali da bi takoj poklicali zdravnika ali rešilni avto iz Trsta. Vsakdo si lahko misli, koliko strahu, poti in težkega pričakovanja bi bilo manj ob takih zadevah, če bi v vasi imeli javen telefon. Pa ne samo za take primere je telefon potrebno, marveč tudi za ostalo. Velikokrat smo že postavili in si prizadevali, da je nujno potrebno postaviti telefon, toda na odgovor smo vedno zaman čakali. Občinska uprava in gospod Bartoli ne slišita na tisto uho. Zato vnovič postavljamo tržaški občinski upravi, da čim prej reši ta pereči problem naše vasi in nemudoma postavi tako nujno potreben nam javni telefon.

"Travniki" v Lonjerju.

Za tokrat naj omenim še uničena polja, njive, pašnike in travnike naših kmetov, katerih je pri nas še veliko in katerim je glavni življenjski vir poljski pridelek. Uničenje njiv pomeni za našega kmeta uničenje njegovega glavnega življenjskega dohodka, uničenje našega kmetijstva. Kdo pa je uničevalec? Anglo-ameriške čete, ki skoraj vsak dan orjejo naše njive z tanki in drugimi vojaškimi vozili. Temu naj tukajšnje vojaške oblasti naredijo enkrat za vselej konec, kar je edino jamstvo za našega kmeta, da popolnoma ne propade. To ni le v Lonjerju, marveč v pretežni večini naših vasih.

Dopisnik M. L.

ŠEMPOLAJ

Ko so titovci pred časom priredili v Šempolaju pevski koncert, je neki govornik rekel, da upa, da bo za prihodnje leto nastopil šempolajski mešani pevski zbor. Ker se je njihov oktet zelo klavrno raztopil, so takoj šli na akcijo, da bi rešili položaj in preslepili mladino z lepimi besedami in obljubami. Neki mladenič (titovec) iz Praprota je hodil od hiše do hiše in vabil mladino posebno dekleta, naj se vpišejo v njihov pevski zbor, češ, saj je «apolitičen» in bo pel tudi v cerkvi i.t.d. Praprotska mladina pa, ki pozna dobro vse titovske spletke in laži, se ne da tako kmalu preslepiti in bo znala odgovoriti tem elementom tako, kot se odgovori izdajalcem delavskega pokreta in podpornikom režima, ki trpinči zapora in mori najboljše sinove jugoslovanskih narodov. Praprovci bodo podpirali svoje Prosvetno društvo in vpisali se bodo v pevski zbor, ki bo znal s slovensko pesmijo izraziti zdrava čustva svojega naroda ne pa peti slavo zločincu Titu in njegovim pajdašem.

CEROVLJE

Tudi Cerovlje, kot vse ostale vasi nabrežinskega okraja, imajo svoje probleme, ki jih bo treba v najkrajšen času rešiti. Občinska uprava je skušala rešiti n. pr. problem napajališča v vasi, toda nemalo smo se začudili, ko so ga pričeli graditi. Da se bo v naši vasi pričelo z gradnjo napajališča nismo vedeli, vse dokler se ni pričelo z deli; še manj pa da bi nas kdo vprašal za svet, kje naj bi ga postavili. Cerovski kmetje smo nujno potrebovali napajališče, ker se posebno zadnje čase naša živina ni imela kje pojiti. Prostor, ki je dodeljen za gradnjo oz. na katerem je danes že zgrajeno napajališče, je zelo neprimeren, nehigienski in kvari estetiko vasi. Cerovski kmetje se zaradi tega sprašujejo, kdo je prišel na to nesrečno zamisel, naj se tudi v naši vasi postavi napajališče prav sredi vasi. Enaka «idealna» zamisel kot z napajališčem v Medji vasi! Ali ne bi bilo primerno — naj bi to veljalo le še v priporočilo — da bi se občinska uprava, predno prične s kakršnim koli delom v vasi, ki je v splošno korist vseh vaščanov najprej z vsemi vaščani tudi posvetovala. Če bi občinska uprava to storila tudi pri gradnji napajališča pri nas, bi danes vsekakor ne bilo med nami toliko nezadovoljstva.

Dopisnik M. L.

MRZLIČNE PRIPRAVE ATLANTSKEGA ŠTABA ZA NAPAD NA S.Z.

ZAHODNE OKUPACIJSKE VOJSKE SPREMINJAJO AVSTRIJO V "ALPSKO TRDNJAVO„

V ameriški, angleški in francoski coni z vso naglico grade vojašnice in druge vojaške objekte - Samovoljne razlastitve kmečkih zemljišč - Pri Salzburgu grade pravcato «vojaško mesto» - Žandarmerijo hočejo pretvoriti v avstrijsko armado

Zasedanje avstrijskih odbo- v miru v Salzburgu, o kate- n smo pisali v zadnji števil- našega lista, je odkrilo ed svetovno javnostjo po- bnosti vojnih priprav, ki z mrzlično naglico izvaja- ameriške, angleške in fran- ke okupacijske oblasti v

- utrjevalne naprave, koncentracije čet itd.
- municijska skladišča
- vojaške radioddajne postaje
- merjenja in načrti za vojaške objekte
- vojaška letališča
- razlastitve zemljišč za vojaške gradnje
- poskusna postaja za atomska in bakteriološka orožja

ojih conah, v sporazumu z strijsko klerikalno vlado. Iz eratov in diskusije je poleg a jasno izhajalo, da se te prave izvajajo po določe- m načrtu — imenovanem enhower - Bethouartov plan ki obsega poleg vse Zahodne strije tudi predele Severne lije — to je Južno Tirolsko, rnijo, Kanalsko dolino, Fur- ijo in Goriško — dalje Trst vsem Svobodnim ozemljem Zahodno Jugoslavijo od arnera preko Snežnika, Ju- kih Alp do avstrijske meje. edro tega vojaškega načrta pripravo napada proti so- alističnemu Vzhodu je Za- dna Avstrija, katero hočejo upacijske oblasti spremeniti «alpsko trdnjavo» atlantske ne črte, ki se vleče od Ja- anskega morja, preko Slove- e in Furlanije, skozi Av- ijo in Nemčijo do Severnega rja. Zaradi dolgih gorskih tov, ki se vlečejo preko Zahodne Avstrije, so za- dne zasedbene cone zelo pri- adne za utrjevanje. (Malo- evilne doline med posamez- mi verigami Alp so zelo glo- ke in ozke, tako da je s merno utrditvijo lahko pre- citi prehod skozi nje. Pod čito te naravne utrdbe na- ravajo atlantski napadalci iljati iz letališč v Franciji, liji, Avstriji, Nemčiji in gliji svoje bombnike nad sta in industrijske naprave

v Sovjetski zvezi in v ljudskih demokracijah s smrtonosnim tovorom atomskih, plinskih bakterijskih bomb in drugih nečloveških orožij za množične ubijanje civilnega prebivalstva.

Glavni referat profesorja dr. Brandweinerja, ki so ga dopolnile številne intervencije delegatov iz vseh dežel Zahodne Avstrije, je prikazal, kako okupacijske in avstrijske oblasti mrzlično grade v teh pokrajinah vojaške objekte, ojačujejo vojno industrijo, ustvarjajo novo avstrijsko vojsko ter izvajajo vojno propagando. Za lažji pregled prilagamo članku tudi zemljevid Avstrije, v katerem so označeni le glavni dosedanji vojaški objekti.

Središče vse «alpske utrdbe» tvori mesto Salzburg z okolico, kjer sedaj dokončujejo gradnjo ameriškega «vojaškega mesta» z vojašnicami, municijskimi skladišči, letališči, podzemnimi skladišči bencina itd. Mesto Salzburg samo pa je namenjeno v primeru vojne, da postane sedež glavnega štaba atlantskih sil za avstrijski del bojne črte. Za gradnjo tega ameriškega vojaškega mesta so oblasti enostavno spodile številne kmete iz področij Wals in Siezenheim z njihovih zemljišč, ki so bila razlaščena. Ko bo vojaško mesto dokončano, bodo podrli celo vrsto zasebnih hiš v Siezenheimu. V salzburški deželi v Lehenu, St. Johannu, Saalfeldenu in v Zellu am See grade vojašnice za ameriške vojake, letališča in druge vojaške naprave. Na visoki planoti pri Loferju so orjaška skladišča za bombe ter granate, katera so vzidana v globoke rove in ki jih iz dneva v dan polnijo številni transporti. Od vseh večjih cest, ki peljejo na Tirolsko Stajersko in od avtoceste za Bavarsko vodijo do vseh teh vojaških objektov posebni odcepi.

Po širokih predelih Tirolske se že vršijo merjenja za nameravane vojaške gradnje. V krajih Matrei, Rum pri Innsbrucku in drugod grade vojaška taborišča, municijska skladišča in druge vojaške objekte. Na italijanski strani, to je od Južnega Tirola preko Karnije in Kanalske doline do Bele peči (na tromeji Jugoslavije, Avstrije in Italije) pa obnavljajo in dopolnjujejo utrjeno bojno črto, ki jo je začel graditi Mussolini.

Velika dela so dokončana ali pa v teku na Koroškem. V Toplicah pri Beljaku so dogradili veliko vojaško strelišče in vežbališče. V Krivi Vrbi, v Porečah, Celovcu in na Ljubelju so zgradili odn. uredili vojaška zaklonišča in postojanke. Na Koroškem imajo danes kar pet žandarmerijskih šol, dočim so leta 1938 imeli le eno.

Na Stajerskem grade vojašnice za veliko število vojakov, ki prihajajo vedno v večjem številu na vzhodno mejo. Številne gradove in graščine je vlada preuredila v vojašnice. V Karlsdorfu pri Grazu grade veliko municijsko skladišče, v Admontu in Woerschachu pa so zgradili «kmetijske šole», ki so v resnici le vojašnice pokrite z debelimi betonskimi stropi in jeklenim ogrodjem. V Gornji Avstriji so v gradnji in v načrtu številna vojaška oporišča. Tudi tu razlaščajo kmetom zemljo ter jo uporabljajo za vojaška strelišča ter gradnjo ameriških radioodajnih postaj.

Po vsej Zahodni Avstriji so neprestano v teku manevri okupacijskih čet. Ameriške edinice hodijo na manevre tudi v angleško zasedbeno cono zlasti na vzhodno mejo. Toda tudi avstrijska žandarmerija uprizarja vedno pogosteje prave vojne manevre. Namen ameriške politike je, da spremeni žandarmerijo Zahodne Avstrije v redno avstrijsko vojsko, da zviša njeno število od 8000 na najmanj 50.000 mož ter jo vključi v Eisenhowerjevo «evropsko armado». Ze danes pa so avstrijski orožniški oddelki oboroženi z najmodernejšim ameriškim in angleškim težkim orožjem.

Vse te vojne priprave v Avstriji so najskrbneje koordinirane v onimi v Jugoslaviji in Italiji, iz česar jasno izhaja, da jih vodi ena roka — ameriških netilcev vojne.

20. oktobra leta 1944 osvoboditev Beograda

20. oktobra leta 1944. je slavna Rdeča armada v bratskem sodelovanju z junaško NOVJ osvobodila jugoslovansko prestolnico Beograd. Težke borbe za osvoboditev Beograda, bratsko sodelovanje Rdeče armade z jugoslovanskimi partizani in z uporniki Beograda, so skovale nerazrušljivo prijateljstvo med sovjetskim in jugoslovanskim ljudstvom. Titova izdajalska klika danes nesramno pluje na težke žrtve s tem, da prodaja sadove krvave osvobodilne borbe anglo-ameriškim imperialistom. Obenem s komunisti so nam porok gotovega obračuna s Titovo kliko miroljubne množice jugoslovanskega demokratičnega ljudstva, ki so ostale zveste prijateljstvu s Sovjetsko zvezo in ki gledajo v njej pravo in iskreno zaščitnico vseh zatiranih narodov ter resnično braniteljico miru v svetu.

IZ POROČIL DELEGATOV NA GOSPODARSKI KONFERENCI ES

Nižanju proizvodnje v ILVI je kriva politika VU in Rima

Posledice Schumanovega načrta so vidne tudi v tem podjetju - V letu 1950 so uvozili v Italijo 560.000 ton siderurgičnega materiala

Z današnjo številko pričenjamo objavljati v izvlečku nekaj izmed važnejših poročil o stanju glavnih industrijskih kompleksov našega mesta, ki so jih podali delegati na prvi gospodarski konferenci Zveze enotnih sindikatov.

V prvem članku objavljamo poročilo o stanju v tovarni ILVA, ki spada po svoji važnosti med prve tržaške industrijske komplekse.

Sedanje stanje tovarne ILVA je predvsem neizbežna posledica njene neposredne povezave z generalnim ravnateljstvom, ki se nahaja v Genovi in je kot tako seveda odvisno od politično gospodarskega položaja Italijanske republike kakor tudi, z nekaterih vidikov, od mednarodnega položaja. Znano je, da je italijanska vlada podredila tudi svojo gospodarsko politiko interesom tujega imperializma ter dala svoj pristanek Schumanovemu načrtu. Če bi se ta načrt izvedel, bi bil s tem neizbežno ogrožen obstoj siderurgije, kar bi privedlo do zapore naše tovarne in to zaradi njene povezave z vsem kompleksom ILVE.

Nadalje je zloglasna politika ERPa preprečila našemu podjetju izvoz dokončanih proizvodov v vzhodne dežele, ki bi se lahko vršil potom izmenjave surovin. Industrijci kakor tudi italijanska vlada, ki so se popolnoma vrgli v naročje gospodarske politike ZDA, so torej odgovorni za velike gospodarske težave, ki jih je ustvarila izvedba Schumanovega načrta.

Pritisk, ki ga izvaja tuji monopol za prevladovanje na določenih tržiščih, je težko prizadel tudi našo tovarno, kjer je proizvodnja vedno nižja.

V samem letu 1950 je dala italijanska vlada dovoljenja za uvoz 560.000 ton siderurgičnih proizvodov. S tem da ravnateljstvo kupuje na tisoče ton polproizvodov v inozemstvu, se znatno niža proizvodnja jekla, kar ima za posledico, da je osebje v brezdelju. To brezdelje pa povzroča s svoje strani

Slovenci!

Čitajte, širite in podpirajte

«DELO»

znatno višanje proizvodnih stroškov. Ravnateljstvo vztraja namreč na stališču, da ima večje koristi, če kupuje polproizvode v inozemstvu in drži delovno silo nezaposleno kot pa da bi spravilo v obrat svoje jeklarne. Delavci pa odločno zavračajo te zlagane trditve, ker je dokazano, da je razlika proizvodnih stroškov nižja. Z zastojem jeklarn pride namreč neizbežno do zastoja drugih obratnih sektorjev in se ne izkoriščajo naprave, ki se morajo vseeno amortizirati z odstotkom, kateri bremeni na proizvodne stroške.

Dejstvo je, da znaša proizvodnja jekla ILVE v letu 1950 le 45 odst. od normalne proizvodne zmogljivosti svojih naprav. Skupna proizvodnja kompleksa ILVE znaša v letu 1950 1,133.000 ton in sicer 292.000 ton litega železa, 369.000 ton valjanega železa in 472.000 ton jekla, dočim je znašala celotna proizvodnja v letu 1938 1 milijon 976.000 ton. K celokupni proizvodnji je naša tovarna prispevala v letu 1950 z 82.000 tonami in sicer litega železa 50.000 ton, valjanega železa 9.000 ton in jekla 23.000 ton, dočim je znašala proizvodnja naše tovarne v letu 1938 skupno 211.000 ton.

Proizvodnja naše tovarne pa se je znižala v prvih mesecih letošnjega leta za nadaljnjih 20 odst. v razmerju z istim razdobjem iz leta 1950. Celokupni uvoz siderurgičnih proizvodov v letu 1950 pa znaša 49 odst. celotne proizvodnje kompleksa ILVE.

Ravnateljstvo skuša iskati vzroke visokih proizvodnih stroškov v naslednjih faktorjih: nezadostni rentabilnosti delavcev, prevelikem bremenu stroškov za socialno zavarovanje in obstoju starih tehničnih naprav ter dvakrat višja cena surovinam, ki se nabavljajo v inozemstvu.

Mi delavci pa dokažemo, da te trditve ne odgovarjajo in da so vzroki visokih proizvodnih stroškov v nezadostnemu izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti naprav, visoke cene surovin, ki nam jih prodajajo Francija, Amerika, Nemčija in Anglija po mnogo višjih cenah, kot so v veljavi za notranjo trgovino, zastarele naprave, ki niso bile pravočasno obnovljene, da bi lahko uspešno konkurirale z drugimi tržiči, nadalje tehnična dezorganizacija, ki jo povročajo nezmožni ali pa višjim ukazom podrejeni voditelji ter kočno ERPov načrt.

V letu 1950 so v Franciji prodajali lorensko rudo po 585 frankov za tono za notranjo potrošnjo, dočim je znašala cena na izvoz 1.080 frankov Premog za ladje je stal v Angliji 7 dolarjev za notranjo potrošnjo, za izvoz pa 11.20 dolarjev. V Nemčiji imamo razmerje za ladijski premog 7.85 dolarjev za notranjo potrošnjo napran 11.90 za izvoz, cena koksu za metalurgijo pa znaša 10 dol. za notranje kupce in 14.28 dol. za inozemske kupce.

Kakor vidimo, imajo notranji potrošniki in njihova industrija vse ugodnosti in ni nikakih izgledov, da bi prišlo do kakih sprememb na podlagi mednarodnih sporazumov, s katerimi naj bi se uravnovesile cene.

Predno preidemo na analizo notranjega stanja tovarne moramo še pripomniti na izglede, ki jih ima VU napram našemu podjetju. V nekem uradnem listu VU je bila namreč objavljeno, da ima naša tovarna negotovo bodočnost in to zaradi zastarelosti svojih tehničnih naprav in oddaljenosti od proizvodnih središč surovin.

Res je, da so naprave naše tovarne zastarele, toda temu se lahko odpomore s primerno obnovitvijo. Kar se pa tiče oddaljenosti od proizvodnih središč surovin, lahko vzamemo kot primer Anglijo, ki ima sicer večino svojih siderurgičnih tovarn v bližini premogovnih središč, vendar pa ima v načrtu za nov razvoj angleške siderurgije predvideno, da prenese naprave do obale, ker bo s tem olajšala prevoz rudnin, bodisi pri uvozu kakor tudi pri izvozu dovršenih proizvodov v druge dežele.

S tem hočemo samo poudariti, da se nahaja naša tovarna v prav posrečeni legi ob morju, kar je važen gospodarski faktor za prevoz in dobavo surovin in pošiljatve dokončanih proizvodov. Manjka le nekoliko dobre volje in izvajanje zdrave politike naložitve kapitalov, da bi postalo podjetje cenejše.

(Se nadaljuje)

KAKO TRŽAŠKA OBČINA SKRBI ZA GORNJO OKOLICO

Križani zahtevajo ribarnico poljske čuvaje in novo šolsko poslopje

Ribarnico je občinska uprava mislila postaviti na «križadi», kar ni primerno iz higienskih in estetskih razlogov - Zakaj je vprašanje ostalo na mrtvi točki? - Kmetje si morajo sami plačevati poljske čuvaje - Sedanje šolsko poslopje ne odgovarja svojemu namenu

Kot vse vasi tržaške okolice, ki spadajo pod tržaško občino, tako ima tudi Križ svoje občinske probleme, za katere bi morala tržaška občinska uprava skrbeti, da jih čim prej reši. Kljub številnim intervencijam komunističnih svetovalcev v občinskem svetu se je slednja od pričetka svoje uprave zanje prav malo zmenila. Seveda se je prebivalcem Križa veliko krat obljubilo, da se bo v vasi marsikaj popravilo, zgradilo, itd., toda do danes je ostalo večinoma le pri obljubah.

Ena izmed obljub je tudi postavitev ribarnice v vasi. Res je, da so za to delo prišli na mesto, kjer naj bi bila postavljena ribarnica, celo merodajni organi, ki so stvar temeljito pregledali.

Vztrajali so pri tem, naj bi bila ribarnica postavljena prav sredi glavnega trga, ali kakor temu domačini pravijo na «križadi». Naj predvsem ugotovimo dejstvo, da so se občinske oblasti zanimale za postavitev ribarnice prav v času predvolilne kampanje!

Križ, ki je ena izmed največjih ribiških vasi na našem Ozemlju, še danes nima ribarnice, kar pomeni, da kriško prebivalstvo po zakonu, izdanem od ZVU, ki prepoveduje nakup rib od ribiča ali od posrednega prodajalca, ne more uživati rib. Da bi se izognili morebitnim posledicam, so zaradi tega kriški ribiči in vse ostalo prebivalstvo zahtevali pri občinski upravi, naj bi se v vasi na primernem prostoru postavila ribarnica. Ker je prebivalstvo protestiralo proti temu, da bi ribarnico postavili na «križadi» iz higienskih in estetskih razlogov in kljub številnim delegacijam, ki so se podale do merodajnih oblasti, je vsa stvar ostala na mrtvi točki. Zakaj je vprašanje postavitve ribarnice zaspalo? Morda zato, ker ribarnica, za katero se je že govorilo, da bi stala okrog 6 milijonov lir, in ki bi bila postavljena v kakšni postranski ulici ali nekoliko izven vasi, ne bi padla v oči, kot če bi bila postavljena na glavnem trgu; to pomeni, da ne bi bilo videti, «koliko» je občina storila za to vas? Morda pa je bila vsa stvar le predvolilna špekulacija? Naj si bo kakor koli, dolžnost občinske uprave je, da ribarnico postavi v najkrajšem času na mestu, ki ga predlaga kriško prebivalstvo t. j. na občinskem zemljišču, ki obdeluje domači župnik. Pripomga ima v oskrbi in ga deloma tudi nimo naj še, da tisti del, ki bi prišel v poštev (pribl. 20 kv. m) za postavitev ribarnice, gospod župnik ni obdeloval, dokler ni slišal glas, da si kriško prebivalstvo želi postaviti ribarnico prav na tem prostoru. Toliko so pri srcu kriškemu župniku interesi domačega prebivalstva.

Kako tržaška občinska uprava skrbi za naše kmete in obrambo kmečkega gospodarstva, nam dovolj jasno dokazuje dejstvo, da si kmetje v Križu morajo sami plačevati poljske čuvaje. Ker plačevanja poljskih čuvajev tekom celega leta kriški kmetje ne zmorejo, se slednjih poslužujejo le v časih zoritve ter nekaj časa pred trgatvijo. Naravnost nepojmljivo s strani občinske uprave, da ne nudi našim kmetom niti najosnovnejše pomoči, kje pa da bi govorili o pomoči, ki jih je tržaška občinska uprava dolžna nuditi našim kmetom za čim širši razvoj našega kmetijstva. Poljski čuvaji so v Križu nujno potrebni, posebno, ko postaja grozdje zrelo in postane mikavno za marsikaterega. Vinogradi so za kriškega kmeta eden izmed najglavnejših življenjskih virov, zato jih je treba budno čuvati. To nalogo pa najbolje izvrše poljski čuvaji, ki bi morali biti domačini ter postavljeni od občine.

Kako pa se s kriško šolsko mladino? Tudi ona čuti veliko pomanjkljivost in brezbrižnost občinske uprave glede šolskih problemov. Na sejah tržaškega občinskega sveta je že večkrat bila stavljena zahteva glede gradnje novega šolskega poslopja. Toda vse intervencije in zahteve so bile zaman, ker občinska uprava po navadi ne sliši na tisto uho, ko gre za stvarne potrebe okoliških vasih. Šolsko poslopje v nobenem primeru ne odgovarja svojemu namenu, poleg tega pa ne more sprejeti vseh šoloobveznih otrok iz vasi. Upravičeno se zaradi tega starši razburjajo in grajajo občinsko upravo, ker ne skrbi za pravilno vzgojo naše mladine in ji ne nudi potrebnega. Kriški otroci so zaradi tega, ker je šola v Križu premajhna, prisiljeni hoditi v takoimenovano staro «Leginо» šolo. Sola je dokaj oddaljena iz vasi ter do nje morajo otroci hoditi po glavni cesti, ki gre z Opčin proti Trščiču. Vemo, da se je na tej cesti dogodilo že več prometnih nesreč in da posebno vojaki po njej drvijo, kot bi bili brez glave. Nič čudnega torej, če bo tudi kak šolarček tekom leta postal žrtev prometne nesreče. Komu pa bo takrat pripisati krivdo? Na to naj da odgovor sedanja občinska uprava v Trstu, ki se še zmeni ne, da bi v Križu pričela z gradnjo novega šolskega poslopja, ki bo zadostovalo za sprejem vseh šoloobveznih otrok ter bo odgovarjalo tako higienskim kot na splošno vsem vzgojnim namenom.

Za enkrat naj zadostuje o občinskih problemih, ki obstajajo v Križu ter naj si jih tržaška občina vzame kot «vzor» svoje uprave in skrbi za okoliške vasi, ki spadajo pod njeno upravo. Poleg teh problemov pa je še veliko drugih, ki jasno pričajo «skrb» občinske uprave v Trstu za tiste vasi, za katere se gospod Bartoli briga prav toliko, kot «za lanski sneg».

Toda, kot so se doslej borili komunistični svetovalci za rešitev vseh najbolj perečih problemov ne samo v Križu, marveč v vseh vaseh tržaške občine, se bodo prav tako tudi v nadalje. Kar je bilo storjenega v teh vaseh, je predvsem zasluga naših svetovalcev.

Na občinske probleme v Križu se bomo povrnili v prihodnji številki.

D. L.

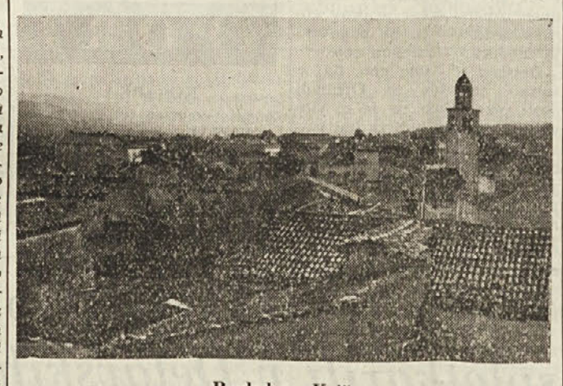

Pogled na Križ.

LJUDSKA PROSVETA

aša kri» v Avditoriju.

Otvoritev naše nove sezone Avditoriju bo drugo nedeljo t.m. z uprizoritvijo Finžga- ve igre v štirih dejanjih «Na- kri». Nastopila bo openska alska družina, ki je izpri- a že s prejšnjimi deli, po- bno z «Revizorjem», svoje dpovprečno zmogljivost ter lej privabila na svoje pred- ve obilo gledališča željnega einstva. Tudi s tem novim om «Naša kri» se bodo O- ni dostojno izkazali ter ždili vsestransko zani- anje.

Finžgarjeva «Naša kri» je ivno slovensko delo, ki je stalo takorekoč že naša rodna igra. Prav zato in s ebnim ozirom, kdo in kako predstavljajo, je postavila PZ to delo, kot prvo v le- nji sezoni.

ri predstavi bo sodeloval di polnoštevilen openski or- ster.

Začetek predstave ob 16. uri. bila, ki veljajo kot vstopni- dobite na sedežu SHPZ - nterosso 6, II. in pri vseh ih prosvetnih društvih.

* * *

ja glavnega odbora SHPZ.

V soboto 20 t.m. ob 16. uri na sedežu SHPZ, Trst, trg nterosso 6, II, 2. redna seja avnega odbora (širšega), s ledečim dnevnim redom:

1. pregled dela;
2. bodoče delo;
3. slučajnosti.

Vabljeni so tudi vsi člani dzornega odbora in razso- če, da se seje po možnosti leže.

* * *

taji slovenskega jezika

SHPZ obvešča članstvo pro- etnih društev, demokratičnih ložičnih organizacij in sim- tizerje, da namerava prire- ti v tekoči delovni dobi te- je slivenskega jezika za mla- no in odrasle in to v Trstu, Sv. Barbari in v Božičih. ta namen poziva vse, ki zanje zanimajo, stanujuče v vedenih krajih, da se prija- jo do 15. novembra t.l., bilo sedežu SHPZ v Trstu ali domačem Prosvetnem dru- u.

* * *

Hlapec Jernej» v Skednju ložen.

Opozarjamo škedenjsko ob- stvo, da je predstava «Hlap- ca Jernеja» morala biti vnovič preložena. Sporočili bomo pravočasno, kdaj bo!

* * *

Križani gostujejo pri Sv. Barbari

Jutri, v nedeljo 21. t.m. gostuje PD «Vesna» iz Križa pri Sv. Barbari. Nastopijo orkester in harmonikarji, pevski zbor in kvartet in kot zadnja točka sporeda bo zabavala staro in mlado igra s petjem in godbo «Kriška osmica». Začetek ob 15.30. Vstopnina odrasli 100, mladina 50 lir.

* * *

Za zastavo SHPZ so še prispevali:

Pola št. 30 (Nabrežina) lir 940, pola št. 27 (tov. Rogelja) 1150, pola št. 33 (Nabrežina) 2050, pola št. 4 PD Opčine je nabralo 5310, pola št. 21a (PD «Rauber», Greta) 1115, pola št. 2 (tov. Morana) 1500 lir. Vsem najlepša hvala!

REPORTAŽA O MLADINSKEM FESTIVALU V BERLINU

4.

"Dobrodošla mladina vsega sveta„!

No, končno smo le na stadionu! Na stadionu, imenovanem po Walterju Ulbrichtu, enem od vodilnih mož današnje Vzhodne Nemčije. Ta prostor je bil izbran, da sprejme onih 26,000 delegatov iz vseh delov sveta ob otvoritvi III. svetovnega festivala mladine in študentov za mir... Toda vsi ti tisoči delegatov so vkorakali v areno stadiona, burno pozdravljani iz grl 80,000 gledalcev, ki so zavzeli prostore na amfiteatralno razporejenih stopniščih. Pa še nekaj naj vam povem! Nikar ne mislite, da je bilo vsega le omenjenih 80,000 gledalcev! Ne, bilo jih je na tisoče in tisoče, ki jih stadion ni mogel več sprejeti in so torej bili prikrajšani za veličastni prizor, ko so se delegacije razporedile v areni: vsi ti tisoči so ostali izven stadiona... Da so bila okna, strehe bližnjih hiš, kakor tudi vse ostale možnosti uporabljene, da so ti tisoči izkoristili in vsaj nekako mogli videti v areno stadiona, mi menda ni treba še posebej poudarjati!

Da, če niste bili tam, vam samo filmski trak more podati pravo sliko veličastnega prizora, ki so ga nudile vse te nepregledne množice ljudstva, prežetega z eno samo mislijo, eno samo željo — za ohranitev svetovnega miru.

A kaj šele pogled v areno! Kakor povodenj so se zlivali tisoči mladine v ogromni prostor. Ponosno so plapolale zastave-vodnice v zraku, ožarjene s sončnimi žarki in sprejete z oglušujočimi vzkliki. V vseh mavričnih barvah prepletajoči se veletok najrazličnejših narodnih noš z vseh vetrov je preplavil areno, ki je kmalu sličila bajnemu jezeru, v čigar rahlih valčkih odseva zlata sončna obla. Te izredne slike bi vam še filmski trak ne mogel podati tako popolne kakršna je bila v resnici, kamoli moje skromno peresce...

Bilo je okoli dveh popoldne. Delegacije so že bile na svojih določenih mestih. Mi, Tržačani, smo bili postavljeni nekako ob levi strani v sredi stadiona; levo od nas je bila madžarska, desno od nas pa argentinska, dalje še druge ameriške delegacije.

Že je godba zaigrala «Pesem mladine« in vse prisotne delegacije so pesem povzele v lastnih jezikih — besede različne, toda melodija ista...

Hkrati vzleti v sinje višine velika jata golobov: festival mladine in študentov — partizanov miru še je pričel!

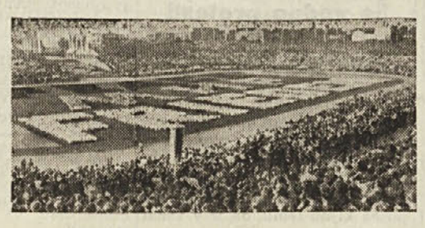

Na govorniški tribuni nastopi skupina oseb: **Enrico Berlinguer**, predsednik Svetovne federacije demokratične mladine in predsednik Komiteja za mednarodni festival miru, **Josef Grohman**, predsednik mednarodne zveze študentov in podpredsednik Komiteja za mednarodni festival miru, **Wilhelm Pieck**, predsednik Nemške demokratične republike, **Nikolaj Mihajlov**, sekretar KOMSOMOLA, **Feng-Weng-Ping**, glavni sekretar Zveze mladine nove Kitajske, **Frances Damon** iz ZDA, **Ben Birnbaum** iz Anglije, **Louis Baillot** iz Francije, **Erich Honecker**, predsednik Svobodne nemške mladine in drugi.

Besedo je povzel **Enrico Berlinguer:**

«Dobrodošla mladina vsega sveta!

Toliko želeni dan mladine in študentov-partizanov miru v svetu je končno napočil! Danes se pričenja III. festival mladine in študentov za mir v Berlinu; pričenja se festival, ki pomenja veselje in ponos vseh mladincev in vseh mladink iz vsega sveta, združenih v medsebojnem zaupanju med mladino vseh narodov — partizanov miru v vsem svetu.

V imenu Komiteja za mednarodni festival miru bratsko pozdravljam tovariše iz Nemčije in iz vseh ostalih dežel. Na svoji poti v Berlin so morale nekatere delegacije premagovati velike ovire: dolgemu potovanju in nepovoljnim gmotnim prilikam so se pridružila še obrekovanja, napadi, ilegalna in teroristična dejanja, ki so jih izvajali vojni hujskači v Zahodni Nemčiji ter v drugih državah proti pripravam in udeležencem festivala. Vendar se sovražnikom miru ni posrečilo preprečiti 26.000 mladincem iz 104 držav srečanje v Berlinu — enotnost mladine in njena velika želja po miru sta premagali vse zapreke, organizirane po vojnih hujskačih.

V prihodnjih dneh boste prisostvovali čudovitim predstavam: krasnim umetniškim, kulturnim in športnim tekmam. Sklenili boste veliko in večno zvezo prijateljstva in solidarnosti. Vaše srečanje, vaše športne in kulturne manifestacije bodo izražale vaše navdušenje v dosego skupnega cilja, to je prijateljskega in mirnega sodelovanja med vsemi narodi.

Želimo vam prav prijetno bivanje v Berlinu. Želimo vam, da bi festival okrepil vaša trdna načela, vaše prepričanje, da morejo vsi ljudje, čeprav različnih ras, narodnosti in mišljenja, združeni in močni doseči nam vsem skupni cilj — **mir!»**

Ceprav so bili posamezni sledeči si govori kratki in jedrnati, bi zašli le predaleč in tudi prostor nam ne dovoljuje, da bi vse dobesedno priobčili; zato le nekaj odlomkov!

Walter Ulbricht, podpredsednik vlade Vzhodne Nemčije je v svojem pozdravu poudaril: «Garancija miru obstoja v borbeni moči narodov, v delavnosti svetovnega gibanja za mir, za pakt miru med petimi velesilami, v borbi mladine iz Zahodne Nemčije in vseh borcev miru proti oboroževanju Zahodne Nemčije.»

(Se nadaljuje)

ŽIVLJENJE IN DELO v deželah ljudske demokracije

Velika pomoč ZSSR LR Albaniji - Nagel razvoj industrije v LR Češkoslovaški
Gradnja dveh velikih industrijskih kombinatov in novega mesta

VELIKA IN NESEBICNA POMOC ZSSR LJUDSKI REPUBLIKI ALBANIJI

Velika požrtvovalnost delovnega ljudstva L. R. Albanije in vsestranska pomoč, ki jo nudi ZSSR sta odločilno pripomogli, da je bil plan industrijske proizvodnje za prvo polletje 1951 izpolnjen z uspehom.

Polletni plan kožne industrije je bil izpolnjen za 116.88 odst., obuvala 115.5 odst., gumo 112.11 odst., proizvodnje cementa 110.87 odst., lesne industrije 105.87 odst. Plan proizvodnje tekstilnega blaga pa je bil izpolnjen za 133.91 odst.

Z naglim tempom napredujejo dela za gradnjo novih industrijskih objektov. V luko Drač prihajajo dnevno tehnične naprave, ki jih pošiljajo SZ in dežele ljudske demokracije. Dokončujejo se temeljna dela za izgradnjo hidroelektrične centrale «Lenin», nadalje tovarniškega kompleksa za proizvodnjo sladkorja in kompleksa za proizvodnjo tekstila. V polnem teku so gradbena dela za novo tovarno za predelavo bombaža v Fijeri, tobačne tovarne v Skadru in lesnega kombinata v Elbasanu, itd.

Nesebična pomoč SZ je pripomogla, da je bila industrijska proizvodnja v L. R. Albaniji v letu 1950 štirikrat večja od proizvodnje iz leta 1938. Stevilo industrijskih delavcev pa je trikrat večje.

Veliki uspehi so bili dosženi tudi v poljedelstvu. V republiškem zootehničnem centru se z uspehom izvajajo sovjetske metode živinoreje. Setvena površina zemlje je bila v prejšnjem letu za 49,5 odst. večja kot leta 1938. V poljedelstvu uporabljajo že v znatni meri traktorje in druge sodobne poljske stroje, ki jih je L. R. Albanija prejela od Sovjetske zveze

PORAST POTROSNJE V L. R. POLJSKI

V L. R. Poljski se življenjska raven delovnega ljudstva stalno dviga. Večkratno znižanje cen predmetov široke potrošnje in povišanje plač je dvignilo potrošnjo delovnih množic.

Leta 1938 je uporabila ena oseba povprečno 12.2 kg sladkorja, leta 1950 pa 20,1 kg. Potrošnja jajc se je povečala od 96 na 116 komadov, svinjskega mesa od 9.9 kg na 29.9. Leta 1938 je uporabila ena oseba povprečno 10.8 m bombažne tkanine, dočim se je v letu 1950 dvignila potrošnja na 13.8 metrov.

PROIZVODNJA ŽELEZA IN JEKLA V L. R. CESKOSLOVASKI NA SESTEM MESTU NA SVETU

Nova Češkoslovaška dosega v izgradnji socializma vedno večje uspehe. Razen stotin novih tovarn in podjetij se naglo dvigata dva najmodernejša metalurška velikana in sicer kombinat v Moravski Ostravi in kombinat «Huko» v Slovaški. Izgradnja navedenih kombinatov je neprecenljiv doprinos k industrijalizaciji dežele, s posebnim ozirom na Slovaško, ki je imela pred vojno slabo razvito industrijo.

V letu 1953, to je ob zaključku petletnega plana bo industrijska proizvodnja za nad dvakrat višja od proizvodnje v letu 1948. Proizvodnja strojev pa bo ob zaključku petletke štirikrat večja od predvojne.

Z obratovanjem metalurškega kombinata «Huko» bo prišla Češkoslovaška na šesto mesto v svetovni proizvodnji

V bližini tega kombinata se gradi novo socialistično mesto, ki bo imelo svoja gledališča, domove kulture in razvedrila, parke in nasade ter velik stadion za športne prireditve.

Gradnja novih kombinatov in velikega mesta se vrši z bratsko pomočjo, ki jo nudi Sovjetska zveza.

Del učilnice osnovne šole na Češkoslovaškem

V MESTU IN DELO NA PODEŽELJU

TU PA TAM...

POTUJOČI MEŠETAR — *Titova Jugoslavija je postala v zadnjih mesecih pravo zbirališče raznih diplomatov, poslancev, senatorjev, generalov, polkovnikov in vsega mogočega vraga, ki predstavljajo ali Ameriko ali Anglijo. Pa naj se kdo trdi, da ni Jugoslavija «socialistična» dežela. Za vse te potujoče mešetarje z usodo človeštva in prekupčevalce s topovsko hrano je postal Tito očividno najboljši «kšeft». Vsi romajo v to «socialistično» Meko, da se na lastne oči prepričajo, ne morda o uspehih petletnega plana, ki je davno padel v pozabljenje, marveč da vidijo, kako se v Jugoslaviji skrbno «pucajo» ameriški topovi, tanki in drugo orožje, ki predstavlja najlepši dokaz «velike ljubezni» novih Titovih zaveznikov do «ogrožene Jugoslavije».*

Med občudovalce «socialističnih čudežev» spada tudi načelnik štaba ameriških suhozemskih sil general Collins, ki je prišel v nedeljo v Beograd in kateremu je «Primorski» v torkovi številki posvetil naslov kar čez cele štiri stolpce.

Toda kot je bil «Primorski» širokousten v debelo tiskanem naslovu, je bil pa po drugi strani zelo skop v poročilu o razgovorih, ki jih je imel ta potujoči mešetar s Titom. In še nekaj je «pozabil» povedati in sicer to, da se je Collins pred svojim prihodom v Beograd razgovarjal precej časa z italijanskim ministrom za obrambo Pacciardijem in da je nekaj dni prej krepko podrezal francoske in nemške generale, naj mu čimprej pripravijo čim več topovske hrane, to je čim več vojakov, ki bi bili pripravljeni umirati za lepe oči ameriških milijarderjev.

Nedvomno je pobaral tudi Pacciardija o njegovih «otto milioni di baionette», ki naj bi skupno z jugoslovansko vojsko ustavile «komunistično nevarnost». Tržaški titofašisti kričijo na vse grlo «nikoli več pod Italijo»; Collins, Pacciardi in Tito pa se jim, na vrat in nos, lepo razgovarjajo, kdo naj bi bil novi feldmaršal teh ameriških gladiatorjev, ki bi morali pustiti svojo kožo na žrtveniku «obrambe svobodnega sveta». Zaradi tega je «pozabljivost» tržaškega titovskega trobila docela razumljiva, kot je razumljiv molk o svoječasnem obisku titovskega generala Vukmanovića-Tempa v Italiji.

ZAGONETNI TITOVSKI UVODNIKI — *Nedeljski «Primorski» prinaša uvodni članek, s podpisom titofašističnega veljaka Eugenija Laurentija, ki ga titovci na vso srečo niso še prekristili v Lavrenčiča. Isti članek najdemo že naslednji dan — in glej čudo — tudi z istim podpisom v «Progressu». Kakor zgleda so postali titofašisti sedaj bolj oprezni. Pred par tedni sta imela namreč slovensko in italijansko titovsko glasilo eden in isti uvodnik... z dvema podpisoma. Za Slovence je podpisal Babič, za Italijane pa Laurenti. Kdo je v resnici sestavil oba uvodnika, to je seveda posebno vprašanje, ki predstavlja nekako «skrivnost svete Trojice».*

PRIKUPITI SE HOČEJO — *Kljub temu, da so bile volitve odložene in da jim je prešel strah pred porazom, se skušajo bodisi titofašisti kakor tudi titopendentisti na vse načine prilizovati delovnemu ljudstvu. Tako sta začela «Corriere» in «Primorski» istočasno pisariti o zimski pomoči in brezposelnih. Vso stvar sta seveda prikazala v taki luči, kot da sta edina, ki so jima pri srcu potrebe ljudstva. Nihče ni še pisal o tem vprašanju v zadnjem času, pa spregovoriva midva — tako sta jo «pogruntala» dinarsko-dolarska bratca. Toda prišla sta tudi tokrat precej pozno, ker so Enotni sindikati že pred dobrim mesecem postavili to zahtevo VU in so prvega oktobra zadevo zopet urgirali. Če titofašisti še ne vedo, jim lahko tudi povemo, da se bo odbor za zimsko pomoč sestal v ponedeljek.*

Naj bi titofašisti in njihovi priveski rajši odkrito povedali in pokazali na glavnega krivca tega stanja. Zakaj nočeta ne «Primorski» in ne «Corriere» poiskati vzrokov, da je v Trstu vedno več brezposelnih in da na tisoče družin ne bo imelo to zimo potrebne kurjave? Nočeta, ker bi morala na ta način pisati proti «statusu quo», barantanju in vojni. Tega seveda ne bodo nikdar storili, ker dobro vedo, da bi jim na mah zmanjkala njihova dnevna «biga». Zaradi tega skušajo na vse načine, da bi z enim samim zamahom ulovili dve muhi. Toda take akrobacije so že preveč zastarele in so se ponesrečile celo pokojnemu «Piccolu».

«Primorski» in «Corriere» naj rajši še nadalje pisarita o ameriških obiskih v Jugoslaviji, o Trumanu, ki «ne ve kaj je ljubezen», senzacionalnih novicah iz Holliwooda in magari o lepoti Evite Peron in Grete Garbo. Probleme delovnega ljudstva pa naj pustita v miru, ker se jim še posebno danes niti najmanj ne prilegajo.

Gospodarska konferenca v Miljah

Jutri, v nedeljo 21. t. m. bo v dvorani gledališča «Evropa» v Miljah javna konferenca, ki jo organizira Odbor za obrambo tržaške luke. Govoril bo dr. Vittorio Cariello.

V krožku «Pisonj» (Vicolo Castagnetto) je vsako nedeljo ples, s pričetkom ob 20. uri.

MOGOČNO PROTESTNO ZBOROVANJE TISOČE DELAVCEV PROTI IZGONU E.S.

Delavci ne bodo dopustili kršenja sindikalnih svoboščin

Že ob 15. uri so v četrtek zapustili delavci delo - Velika udeležba članov Delavske zbornice - Govori treh voditeljev Zveze enotnih sindikatov

V četrtek popoldne se je vršilo v prostorih PD «Tomažič» mogočno zborovanje delavcev vseh kategorij, ki so prišli, da javno protestirajo proti nedemokratičnemu postopanju VU, ki hoče s pomočjo tržaškega sodišča izgnati iz sedeža v ul. Montfort Zvezo enotnih sindikatov, edino razredno organizacijo, dosledno braniteljico pravic in časti delovnega ljudstva.

Že ob 15. uri je življenje v vseh velikih in malih tovarnah, obratih in delavnicah zamrlo. Delavci so zapustili svoja delovna mesta in se podali na kraj zborovanja, ki se je vršilo ob 16. uri. Ostali so le redki nezavedni delavci, ker je večina članov Delavske zbornice odšla s svojimi stanovskimi tovariši, kar dokazuje, da so tržaški delavci dosegli že visoko zrelost in s v borbi za spoštovanje svojih pridobitev vsi enotni. Pa kako bi tudi ne bili, saj je gonja proti ES istočasno napad na ves delavski razred. Zaradi tega so se udeležili tega protestnega zborovanja kljub kampanji vodstva Delavske zbornice

Sedež «Tomažiča» že dolgo ni videl toliko ljudstva zbranega. Ves vrt je bil do zadnjega kotička natrpan, ravno tako dvorana, vsi hodniki in vhod. In še je bilo na ulici veliko število delavcev, ki so pazljivo sledili govorom.

Zborovanje je otvoril tov. Semilli, ki je po kratkem uvodnem govoru podal besedo glavnemu tajniku Zveze tov. Ernestu Radichu. Tovariš Radich je najprej orisal pomen tako veličastne udeležbe delovnih ljudi, ki s svojo prisotnostjo dokazujejo, da se ne dajo ukloniti ter nato prešel na podrobnejše orisanje dogodkov v zvezi s sedežem. Poudaril je, da ta ukrep predstavlja napad na svobodo sindikalnega delovanja, kar pa še bolj utrjuje delovno ljudstvo v odločnosti, da se ne bo dalo upogniti. Objasnil je tudi, zakaj hočejo upogniti delavski razred: ker vedo, da predstavlja delavstvo mogočno oviro na njihovi poti vojne, ki jo nameravajo sprožiti ter nepremagljivo oviro njihovemu pohlepu po nadoblasti in izkoriščanju. Toda delovno ljudstvo je čvrsto združeno in si ne bo dovolilo kratiti svoboščin, ki si jih je s trudom in žrtvami priborilo.

Sledil mu je tov. Gombač, ki je v slovenščini, v kratkem ponovil izvajanja tov. Radicha in dodal, da danes tudi kolonialni narodi, ki so toliko let živeli pod jarmom tujih tlačiteljev, stresajo s sebe ta jarem in se borijo za boljše, človeka dostojno življenje. Zato se bridko varajo vsi tisti, ki mislijo, da se je mogoče povrniti v preteklost.

Zborovanje se je zaključilo s svečano obljubo vseh prisotnih, da se bodo še tesneje strnili okrog svoje sindikalne organizacije, da se bodo proti kršenju demokratičnih svoboščin in izkoriščanju borili za delo in mir med narodi.

Surov napad titofašističnega funkcionarja

V četrtek popoldne je titofašistični upravnik poslopja v ul. Montecchi Luciano Fabiani brez vzroka napadel nameščenca «Lavoratora» tov. Ezia Zuziča, katerega je z dvema udarcema s pestjo podrl na tla mu izbil en zob, prebil gornjo ustnico ter verjetno zlomil nosno kost. Policija je nasilneža pridržala, ranjenega tovariša pa je peljala na pregled v splošno bolnico. V družbi z nasilnim titofašistom je bil tudi ravnatelj EST Perko in še neki drugi titovec. Skupina prisotnih titovcev je v svoji fašistični predrznosti še odobravala ta škvadrističen napad z besedami «Končno je le prišla ura, da bomo začeli pretepati te ljudi». Toda zelo se motijo titofašisti, da jim bo naše ljudstvo dopustilo, da bodo izvajali po navodilih Udbe teror nad demokrati.

Za rejce prašičev

Občina opozarja rejce prašičev, da velja po členu 5 splošnega pravilka ZVU št. 105 znižanje trošarinskega davka za 50 odstotkov le za enega zaklanega prašiča za potrebe lastnikove družine.

Opozarja obenem, da je treba vsako klanje prašičev predhodno javiti občinskemu živinozdravniku.

Proti kršiteljem gornjih pravil bodo postopali po zakonu.

V.U. MORA POMAGATI od suše prizadetim kmetom

Dolinska občina med najbolj prizadetimi - Uničen je pridelek krompirja, fižola in turščice - Kakšno pomoč potrebujejo kmetje

Suša predstavlja za kmetovalca eno izmed največjih nesreč, ki ga lahko doletijo, razen seveda še toče, mrčesa itd. Toda je sicer letos prizanesla pridelku, nasprotno pa je bila suša tem večja in je dejansko uničila ves, že itak skromni jesenski pridelek naših kmetov in to posebno v dolinski občini, ki je nedvomno najbolj prizadeta.

V dolinski občini je suša skoro popolnoma uničila skromni pridelek turščice, krompirja in posebno fižola. Vinski pridelek je bil prizadet za precejšno dobro trejino. Seveda je bila pri tem prizadeta tudi košnja. Edino, kar so kmetje pridobili pri prvi košnji; ostalo jim je popolnoma požgala poletna vročina in, kot zadnje, močan veter in precejšnja burja. Tudi paša je bila letos zaradi suše precej žalostna. Kmetje so morali večinoma krmiti živino doma skozi vse poletje. Kar se tiče poznih jesenskih pridelkov, kot repe in pese, ki služita večinoma za krmo živine, pa so nam nekateri kmetje povedali, da je bo letos v celi občini največ kakih sto kvintalov. Da bi kmetje letos lahko pobrali jesenski pridelek sadja, o tem sploh ni govora.

Kar se tiče dolinske občine so najbolj prizadete vasi Gročana, Pesek, Draga, kjer sicer nimajo trtoreje, vendar pa je suša uničila vso krmo, krompir in turščico. Prizadete pa so tudi Ricmanje, Log, Boršt in ostale vasi, kjer je položaj, razen malih razlik, povsod docela obupen. Dejstvo je, da niso kmetje letos pridelali niti za seme, posebno, kar se tiče krompirja in fižola. Velika poletna vročina in pomanjkanje dežja pa sta ponekod vplivali tudi na vinski pridelek. Nekateri kmetje se pritožujejo, da se je vino nekoliko skisalo. Krivdo je pripisati, kot pravijo prizadeti, preveliki vročini, ki je prepekla grozdje in mu odvzela potrebno količino sladkobe.

Pri preučitvi nastalega stanja je treba vzeti v obzir, da je glavni pridelek v teh krajih prav vino in krma za živino, ki predstavlja za našega kmeta skoro glavni vir skromnih dohodkov. Ostali pridelek kot turščica, krompir in fižol pa večinoma niti ne krije domačih potreb.

V zvezi s tem stanjem pa se postavlja pred vladne oblasti, to je tukajšnjo Vojaško upravo vprašanje, da čimprej in izdatno pomaga prizadetim kmetovalcem, čeprav, vsaj kakor zgleda, ne obstoja nikak poseben zakon, ki bi predvideval tako pomoč. Morda se bo VU celo skušala sklicevati tudi na to okoliščino. Ne smemo pa pozabiti, da se v vseh državah vlade zavzamejo za kmetovalce, prizadete od vremenskih nezgod. To je torej tudi dolžnost tukajšnje Vojaške uprave,

Seveda se pomoč nikakor ne more omejevati na eventuelno znižanje davkov ali na olajšave pri plačevanju, ker bi se s tem vprašanje ne rešilo. Od suše prizadeti kmetje potrebujejo semena, umetna gnojila in krmo, ki bi jih morali dobiti po znatno znižanih cenah. V tem smislu se mora zanimati predvsem Kmetijsko nadzorništvo, ki naj poskrbi, da bodo dobili naši kmetje prepotrebno pomoč.

Konferenca v Dolini

V sredo 24. t. m. ob 20. uri bo v Dolini (v gostilni Strajn) važna konferenca, ki jo organizira krajevni odbor miru.

Govoril bo član Izvršnega odbora tržaškega gibanja miru tov. Ado Slavec, ki se je pred kratkim vrnil z zborovanja miru v Salzburgu. Tega zborovanja so se udeležili predstavniki partizanov miru iz Avstrije, Italije in STO.

Tov. Ado Slavec bo poročal o sklepih, ki so bili sprejeti v Salzburgu, ter se posebno o militarizaciji cone Trst - Gorica - Videm in Tirola. Američani hočejo postaviti v tej coni utrdbe in skladišča, ki bi se morali oskrbovati preko tržaške luke.

Pristaniški delavci komunisti izrekajo tov. Colja in Paternò iskreno sožalje ob nenadomestljivi izgubi očeta.

Za teden dni

Sobota 20. Irene
Nedelja 21. Uršula
Ponedeljek 22. Donat
Torek 23. Severin
Sreda 24. Rafael
Četrtek 25. Krispin
Petek 26. Evarist

* * *

ZGODOVINSKI DNEVI

20. 1944. je bil osvobojen Beograd.
23. 1944. je zmagovita Rdeča armada prestopila mejo Vzhodne Prusije.
25. 1864. se je rodil Aleksander T. Gračaninov, ruski skladatelj.
26. 1787. se je rodil Vuk Stefanović Karadžić, oblikovalec modernega srbskega jezika. Zbiral je narodne pesmi in sestavil slovar srbskega jezika. Pri delu ga je vodil slovenec Andrej Kopitar.

RADIO ODDAJE

TRST II.
Val. dol. 306,1

SOBOTA: 13. Sramel kvintet - ženski duet - 19. Kralj in ljudje - 21. Slovenski motivi - 22.30 Večerni ples.

NEDELJA: 9. Kmetijska oddaja - 11.30 Oddaja za najmlajše - Zogica-Nogica - 12.15 Od melodije do melodije - 13. Glasba po željah - 16. Koncert ruskih balajk - 21. Književnost in umetnost.

PONEDELJEK: 13. Popoldanski koncert - 18.30 Koncert violinista Karla Ruplja - 19. Iz filmskega sveta - 21.30 Razni solisti - 22. Hacaturjan: Koncert za klavir in orkester.

TOREK: 13. Glasba po željah - 19. Mamica pripoveduje - 21. Vokalni koncert sopranistke Rožle Kozem - 21.30 Axel Munthe: «San Michele», 7. nadalj.

SREDA: 19. Zdravniški vedež - 20.30 Šola in vzgoja - 21. Vokalni kvartet - 21.30 Koncert pianistinje Antona Trošta.

ČETRTEK: 13. Pevski duet - harmonika - 19. Slovenščina v Slovence - 21. Radijski oder - nato Priljubljene melodije.

PETEK: 13. Glasba po željah - 19. Pogovor z ženo - 20.30 Tržaški kulturni razgledi - 21.30 Axel Munthe: «San Michele», 8. nadalj.

Urnik podružnice Enotnih sindikatov v Nabrežini

Podružnica Zveze enotnih sindikatov v Nabrežini javlja, da je njen predstavnik na razpolago članstvu, kakor sledi:

V **torkih** od 18. do 19., **sredah** od 16. do 18., **četrtkih** od 18. do 19., **sobotah** od 15. do 19. ter v **nedeljah** od 10. do 12. uri.

Upokojenci vseh strok pa se lahko obrnejo na navedeno sindikalno podružnico za katero koli pojasnila vsako sredo od 16. do 18. ure.

ZA NAŠ TISK in volilni sklad

Skupina obrtnikov je darovala za demokratičen tisk lir 100.000. Člani PD Haas za demokratičen tisk lir 1000, za volilni fond lir 1050. Žene iz Podlonjerja darujejo že drugič 14.000, tretjikrat daruje sekcija Skoljet 7150, 5 lir daruje tov. Pahor Ana za zastavo SHPZ, pivovarna Dreher 1400, simpatizerji pri «Dreherju» 2100, celica Haas 1000, cel. Haas 1000, cel. Haas 1650, Komel Franc 400, Simonič 300, Sahar 200, Ustolin 100, Jurkič 100, Bajc 100, Prinčič 100, Polizi 100, Fergan 100, Barzan 100, Molinari 100, Dogan 100, Inglassi 100, Mejak 100, skupina tov. sekcije Sv. Ivanu 2185, sekc. pri Sv. Ivanu 1000, tov. Bernobič Stefan 1000, sekc. Sv. Križ 1840, ILVA: tov. Hrevatin Ivan 1000, tov. Baker Oro Gustavo 500, ILVA (buffet) 1600, tov. Bizzoto Erminio in Livieri 1130, Baissero 1762, Pastorčič Mihael 500, Maukeš 500, Cecon Silvano 1000, Bizzotto Erminio 500, Antonioli Vittorio 500, Livieri Aleksander 500, Bensič Josip 900.

Dolina: Razni tov. iz Domja: Ojo Ivan 100, Skerl Avgust 100, Stoppa Angel 50, Stefančič Marija 50, Martini 200, Veljak 50, Veljak 50, Ferruccio 100, Adamič Marčela 150, Coretti Josip 100, Coretti Antonio 300, Ivančič Josip 100, Oliver Emil 100, Jakomin Teresa 500, Della Santa Guerrino 200, Klun Andrej 150, Maver Andrej 100, Vletz Anton 100, Klun Anton 100, Klun Anton 200, Klun Marija 100, Ota Karel 150, Bordon Ana 50, Bordon Josip 50, Bordon Anton 84, Križman Romana 50, Bordon Vojko 55, Bozzai Karel 100, Bozzai Marija 100, Bozzai Vittorio 50, Bozzai Antonio 50, Valentič Josip 100, Cendak Valentin 100, Bertok Ferdi 100, Bertok Marija 50, Karga Ivan 50, Mihalič 50, Pieri Mario 50, Godina G. 100, Veglia Angelo 100, Bordon Vinko 100, Križman Romana 100, Bordon Olga 100, Bordon Marija 100, Skergat Olga 100, Pez 100, Bordon Cvetko 100, Valič Vida 100, Beletič Angel 50, Stefani Anton 100, Dondanazi 100, Tripec 50.

Sekcija Tomažič: Celica Kneipp: Tov. Mozetič 2400, Svetina Marija 350, tov. Lidija 150, Pinzan Ana 300, Ellero Alojzija 650, tov. Johan 220, Rizzi Marija 500, Visintin Krelia 100, cel. Castagna 500, 1000, celica Luttmann: tov. Kobal 1000, Ferresin 500, celica Fachin: tov. Coloni 3650, tov. Kobal 500, tov. Tedeschi 500, tov. Tomadan 1000.

Sekcija na Mitnici: celica avtostilničarjev 4000, cel. Cataruzza od tov. Rine Zupin 2280, tov. Zupin 1000, cel. Passionaria: tov. Bossi 500, cel. II. pristanišča 6200, cel. B. Kos 2130, cel. Penič 300, pola št. 313 tov. Janežič Marija 1700, pola št. 318 tov. Terčon 20, blok št. 139 tov. Babudri prva cel. 500, blok št. 200 tov. Carollini prva cel. 500, blok št. 2179 tov. Indrigo E. cel. 500, blok št. 2002 tov. Attilli druga cel. 500, blok št. 409 tov. Popovič Alojz druga cel. 500, blok št. 409 tov. Grill Mario druga cel. 500, blok št. 500 tov. Macor Mario tretja cel. 500, blok št. 2157 tov. Caffagna cel. 500, blok št. 1000 tov. Oblak Benedetto VI. cel. 1000, blok št. 2166 tov. Luxa Bruno VI. cel. 500, blok št. 997 tov. Godina Silvester VI. cel. 1000, blok št. 2000 tov. Luxa Bruno VI. cel. 500, blok št. 121 tov. Godan IV. cel. 500, blok št. 119 tov. Bertok Bea IX. cel. 500, blok št. 122 tov. Skerlj kovič M. IX. cel. 300, blok št. 961 tov. Rebula X. cel. 1000, blok št. 2171 tov. Krušič cel. 500, blok št. 2172 tov. Brusa Nerina Coccon 500, blok št. 347 tov. Nemec Gema cel. Pentič 500, blok št. 246 tov. Benci Angela cel. Pentič 1830, blok št. 2019 tov. Bosiner Marija cel. 8. Marec 500, blok št. 2020 tov. Bostner Marija cel. 8 Marec 250, blok št. 2018 tov. Bazo Edvina cel. 8. Marec 650, blok št. 2022 tov. Terčon Ana cel. 8. Marec 500.

Odgovorni urednik
RUDOLF BLAZIC (Blagi)
Založništvo «DELA»
Tiska tip. Adriatica, Rismondo 14
Dovoljenje AIS

VELIKA ZMAGA pristaniških delavcev

ES zahtevajo sklicanje novega sestanka za rešitev vprašanja odpustov v ladjedelnici Sv. Marka - Zmaga ES v podjetju Faccanoni

Po skoro dveh letih vztrajne in odločne borbe so dosegli te dni pristaniški delavci veliko zmago. Tvrdke, ki se poslužujejo uslug tržaške luke, so namreč končno pristale na zahteve, ki so jih postavile družbe pristaniških delavcev še pred dvema letoma. Pristale so na povišanje tarif in sicer v višini 12.40 odst. ter nadalje na 5 odst. prispevek za postavitev dopolnilnega sklada za pokojnine, ki so ga tvrdke že začele plačevati.

Pomembna zmaga pristaniških delavcev je sad njihove enotnosti in borbenosti ter visoke razredne zavesti, ki so jo pristaniški delavci že neštetokrat konkretno dokazali. Ta enotnost je bila sicer že večkrat predmet razbijaških poskusov sovražnikov delovnega ljudstva, ki so si na vse načine prizadevali, da bi razdvojili njihove strnjene vrste. Dovolj je le, da se spomnimo na celo vrsto dolgoveznih članov titofašističnega umazanega časopisja, ki je skušalo na vse načine blatiti posebno voditelje pristaniških delavcev. Toda vsi napori titofašistov in drugih nepoklicanih petolizcev so vsakokrat bedno propadli.

Preteklo soboto je bilo v Tovarni strojev pri Sv. Andreju zborovanje delavcev, ki so soglasno odobrili resolucijo. V resoluciji je poudarjena potreba vztrajne borbe za preprečitev postopne demobilizacije industrijskih kompleksov ter proti odpustom v ladjedelnici Sv. Marka. Vnešena je nadalje zahteva za revizijo mezdnih tabel ter protest proti izgonu ES iz sedeža v ul. Montfort.

V tovarni Gaslini se stavka še vedno nadaljuje, ker ni hotelo tukajšnje ravnateljstvo sprejeti niti zadnjih predlogov, ki jih je postavil Urad za delo. Predlagano je bilo, da bi delavci prevzeli v svoje roke upravo tovarniške menze. Slednji so pristali, toda pod pogojem, da prispeva ravnateljstvo za vsako zaposleno osebo z zneskom 100 lir, mesto dosedanjih 76 lir. Končno je bilo sklenjeno, da bo ravnateljstvo predložilo ta predlog centrali v Genovi.

Enotni sindikati so te dni ponovno intervenirali na Uradu za delo za sklicanje novega sestanka, na katerem naj bi se skupno s predstavniki industrijcev in vodstvom CRDA obravnavalo vprašanje odpustov v ladjedelnici Sv. Marka. Kakor znano se ES nikakor ne strinjajo z mnjenjem, ki ga je dal v tej zadevi Urad za delo.

Kemični delavci so nabrali do sedaj nad 100.000 lir za stavkajoče v tovarni Gaslini. Ta vsota je bila tudi že razdeljena med prizadete.

V podjetju Faccanoni so bile v ponedeljek volitve za tovarniški odbor. ES so prejeli 75 glasov, DZ pa 39. Novo izvoljeni odbor sestavljata 2 zastopnika ES in 1 DZ.

ZOPET SPLETKARIJO NA ŠKODO SLOVENCEV

V Barkovljah je dovolj učencev za slovensko industrijsko šolo

V Barkovljah hodijo te dni po hišah razni italijanski elementi ter pobirajo podpise za otvoritev italijanske industrijsko-obrtne šole. Tako so bili pred enim tednom vpisani v to šolo 4 otroci in, kot nam je znano, se je učiteljski zbor ob pričetku šolskega leta povečal ker za 2 učni moči.

Poudariti moramo, da nimamo ničesar proti dejstvu, da pride v Barkovljah do otvoritve italijanske industrijske šole, da pa nam je popolnoma nerazumljiv način, zakaj ljudje, ki pobirajo podpise za otvoritev te šole delajo to na skrivaj in priporočajo italijanskim staršem in otrokom, naj ne pripovedujejo tega Slovencem.

Popolnoma jasno je, da ti ljudje ne vrše tega na svojo roko, marveč da imajo za to točna navodila od strani italijanskih šolskih oblasti, ki nočejo, da bi prišlo tudi v Barkovljah do otvoritve slovenske industrijske-obrtne šole. S tem pa da hočejo prikriti slovenskim staršem vpisovanje italijanskih otrok v obrtno šolo, postavljajo slovenske otroke proti italijanskim ter ustvarjajo tako pri Slovencih kot pri Italijanih šovinizem, ki kvari mirno sožitje obeh tukaj živečih narodov.

Pristojne šolske oblasti bi morale upoštevati, da je vsako leto v Barkovljah tudi od 10 do 15 slovenskih učencev, ki bi prihajali v poštev za industrijsko šolo in ki se morajo vpisati, ker ni le-te v Barkovljah, na industrijsko šolo v Rojanu. Gotovo je, da so s tem v zvezi združeni za starše večji stroški, za učence pa izguba časa in energije, ker bi lahko uporabili tisti čas, ki ga izgube za vožnjo, predvsem za učenje.

Če smatrajo šolske oblasti za potrebno, da otvorijo za 4 italijanske otroke (in prepričani smo, da bo število otrok naraslo) italijansko industrijsko šolo, bi jo morale otvoriti tudi za slovenske otroke in ne bi bilo treba za to nobenih nasprotij. Jasno je eno, da pristojne oblasti in predvsem mestna občina do danes še dopuščajo slovensko šolo na STO in da zaradi svojega šovinizma nočejo odpreti v tržaški občini novih slovenskih šol, tudi če so za to dani vsi pogoji.

ŠPORT

KOSARKA

Spored tekem za jutri, 21. t. m.
I. kategorija - moška skupina:
Vrdela - Sv. Alojz na igrišču v Skedanju ob 9.30; Magdalena - Inter na igrišču na Skoljetu ob 8.30; Frausin - Skedenj na istem igrišču ob 10.45; Arzenal - Skoljet na igrišču v Skednju ob 10.45.
II. kategorija:
Inter - Aquileia na igrišču Aquileia ob 16 Tovarna strojev - Sv. Marko na igrišču v Miljah ob 15.45; Skedenj - Pristaniščniki na igrišču na Skoljetu ob 15.45.
Ženska skupina:
Inter - Frausin na igrišču na Skoljetu ob 9.45; Skoljet - Sv. Alojz na igrišču v Miljah ob 14.30, Pristanišče - Skedenj na igrišču na Skoljetu ob 14.30.

TEKMA V PES HOJI na 25 km.

Sportni klub Sv. Ane organizira v nedeljo tekmo v peš hoji na 25 km, in sicer na progi Sv. Ana - Milje - Tenki rtič in nazaj. Tekme se lahko udeležijo vsi atleti,, ki so prekoračili 14. leto starosti, tudi če niso včlanjeni v Zvezi društev za telesno vzgojo.

Tekmovalci se zberejo ob 8.30 pred sedežem pri Sv. Ani; ob 9.10 bo dan znak za odhod.

Partizan tov. Josip Lovriha iz Doline je daroval za Zvezo partizanov STO znesek 1000 lir.

Partizani posnemajte!

V SLOVENSKO ŠOLO IN VRTEC ZAHAJA 377 OTROK

Občina je kriva, da nimajo na Općinah nove šolske stavbe

Že več časa se vrši v «Giornale di Trieste» umazana, rekli bi denunciantska kampanja proti slovenski šoli. Pisci teh člankov skušajo pod krinko «objektivnosti» prikazati javnemu mnenju zapostavljanje italijanske šole. Pomanjkanje prostorov na italijanskih šolah skušajo prikazati ne kot posledico dejstva, da je število prebivalcev v Trstu znatno naraslo, da so šole zasedene po raznih beguncih in da je VU v svojem letnem proračunu postavila prenizko postavko za vzdrževanje in graditev novih šol, marveč predvsem kot posledico dejstva, da obstoje v Trstu slovenske šole, ki imajo glede na število učencev preveč šolskih prostorov na razpolago.

Ne mislimo sicer polemizirati z «Giornale di Trieste» o tem vprašanju, ker je dostojna polemika mogoča edino le na objektivni podlagi. Pokazati hočemo tokrat le na vzroke zakaj i slovenska i italijanska šola na Općinah nima dovolj prostorov na razpolago in kako to, da je letos na Općinah naraslo število otrok prav na italijanski šoli. Ze lansko leto je občinski svet v proračunski debati odobril vsoto 10 milijonov lir za zgraditev novega šolskega poslopja na Općinah pa do gradnje ni prišlo, ker je bil prof. Sciolis mnenja, da je ta vsota prenizka za graditev nove šole. Istočasno pa ni poskrbel potrebnih fondov tudi iz drugih virov, kar bi bila predvsem njegova dolžnost.

Na Općinah je namreč število prebivalcev po zadnji vojni silno naraslo in s tem tudi število učencev v slovenski in zlasti v italijanski šoli. Odkar se je namreč pred dvema letoma ustanovilo na Općinah italijansko sirotišče (Villaggio del Fanciullo) zahajajo vsi ti otroci v italijansko šolo, kljub temu, da je med njimi tudi nekaj Slovencev. Letošnje šolsko leto pa hodijo v italijansko šolo razen petih, tudi otroci iz Marjanišča, ki so skoraj vsi sinovi slovenskih staršev. Če ne bi bilo na Općinah italijanskega sirotišča, bi bilo v italijanski ljudski šoli le 50 otrok. Edino v tem moremo iskati razlogov, zakaj je letos na italijanski šoli 120, v italijanskem vrtcu pa približno 50 otrok. Prirastek otrok na italijanski šoli ni torej posledica dviga odstotka italijanskega prebivalstva (razen če štejemo nekaj ezulov), marveč posledica šovinistične politike italijanskih šolskih oblasti, ki tolerirajo, da postaja italijanska šola potujčevalnica slovenskih otrok. Na drugi strani pa moramo ugotoviti, da je na Općinah preko 3000 raznih beguncev, med katerimi so v večini Slovenci, Srbi in Hrvatje in da so šolske oblasti lansko leto dovolile, da so begunci vpisovali svoje otroke v slovensko šolo na Općinah, letošnje leto pa zahaja preko 300 teh otrok v mesto v šolo, ker zanje ni prostora v openski šoli. Kdo torej koga zapostavlja? Odgovor je jasen.

V slovenski osnovni šoli je letos **vpisanih 180 otrok, ki** ima 5 učilnic na razpolago, v industrijski obrtni šoli so v dveh učilnicah 103 otroci, v vrtcu pa je 94 otrok. Na italijanski ljudski šoli pa je 120 otrok v štirih učilnicah, v industrijski šoli je okoli 30 in v vrtcu pa približno 50 otrok. Pouk za vse otroke se vrši v dveh izmenah, kar je prav gotovo nezdravo in ne odgovarja modernim načelom šole.

Dejstvo je samo eno, da je šolsko poslopje na Općinah dosti premajhno, ne le za slovensko marveč tudi za italijansko šolo in da mora občina čimprej začeti z gradnjo novega šolskega poslopja, v katerem bodo imeli primeren prostor tako slovenski kot italijanski otroci.

NOVO OPEKARNO BODO GRADILI

Razlastitve zemljišč v dolinski občini

Vest, da nameravajo graditi v industrijski coni novo opekarno, je precej razburila kmete iz Doline in Boljunca. Razburjenost je docela razumljiva, ker gre v danem primeru za nova razlaščevanja zemljišč, ki spadajo pod katastralno občino Doline. Gre namreč za tisoče kvadratnih metrov njiv, polja in travnikov, na katerih nameravajo kopati ilovico. Pri razlastitvi teh zemljišč bodo prizadeti skoro vsi kmetje iz Doline in kakih 15 iz Boljunca.

Nismo sicer proti gradnji novih industrijskih objektov, posebno še, če bi se te pobude izvajale z namenom resničnega razvoja industrije, ker bi to v veliki meri pripomoglo k rešitvi težkega vprašanja brezposelnosti. Vendar pa moramo na žalost ugotoviti, da povzročajo te razlastitve zemljišč samo škodo našim revnim kmetom. Po drugi strani pa vidimo, da kljub gradnjam novih objektov v industrijski coni, število brezposelnih nikakor ne pada, marveč iz dneva v dan narašča. Vsak razsoden človek se torej povsem upravičeno vpraša, ali imajo naši delavci in kmetje od teh pobud kake koristi. Desetletja truda in naporov, ki jih je kmet vlozil za skrbno obdelovanje skromne njive, s katero je vsaj deloma preživel sebe in družino, se nikakor ne morejo poplačati z vsoto, ki jo bo prejel v primeru, da mu razlastijo zemljišče. Na ta način izgubi, posebno, če gre za njive večjega obsega ali vinograde, celo edini vir dohodka. Preostane mu torej le še, da si išče zaslužka v mestu, v kolikor ni pod težo razmer storil to že prej. Tako pa se samo veča že itak visoko število brezposelnih

Prizadete kmete iz Doline in Boljunca, lastnike zemljišč, ki bi prišla v poštev pri izvedbi načrta za tovarno opek pa že vnaprej opozarjamo naj z enotnim in odločnim nastopom preprečijo, da bi jih s privatnimi neodgovarjajočimi ponudbami odškodnine opeharili. Zaradi tega naj posamezniki nikakor ne nasedajo raznim varljivim ponudbam, marveč naj postavijo svoje zahteve skupno in enotno, ker bodo le na ta način preprečili vsako še večjo škodo, ki jo neizbežno prinese vsaka razlastitev.

Zaradi tega opozarjamo vse prizadete lastnike, naj se za vsa pojasnila in navodila takoj obrnejo do svoje organizacije, to je Zveze malih posestnikov v ulici Zonta št. 2 (sedež Enotnih sindikatov). Nihče naj ne podpiše nobene listine v tem pogledu, ne da bi se prej posvetoval s svojo stanovsko organizacijo, ki bo edina pravilno **ščitila njegove koristi.**

Tudi titofašisti bodo lahko spletkarili v Delavskih zadrugah

Kot smo že poročali, je Nadzorni svet Delavskih zadrug v namenu, da enkrat za vselej reši problem starih zadružnikov, ki niso pravočasno podpisali novega poviška deleža v znesku 500 lir, pred par meseci sklenil, da se obrne na tržaško sodišče. Predsednik našega sodišča je prve dni tega meseca odobril javni in kolektivni razglas o podaljšanju možnosti prilagoditve novim zadružnim pravilom za nadaljnjih 30 dni po zadnji objavi. Kraj očitne malo dobre volje komisarjev za sklicanje občnega zbora, smo zvedeli tudi — in to je potrdil sam Nadzorni svet, — da je treba razglas objaviti poleg v Uradnem listu v Trstu, Gorici in Vidmu, tudi v Kopru. Spričo našega začudenja nad tem sklepom, ki ne upošteva, da med zadružnim življenjem v Trstu in v Italijanski republiki ter med onim v coni B STO ni nobene gospodarske, še manj pa organizativne zveze, je Nadzorni svet objasnil ne samo, da je bil poslan razglas za objavo VUJI v Kopru, temveč da je bila tudi dana starim članom cone B možnost, da podpišejo pristanek v tamkajšnjih poslovalnicah.

To se nam zdi naravnost paradoksno ter zahtevamo, naj Nadzorni svet izda s tem v zvezi svojo izjavo, da objasni to nevarno vprašanje. V prvi vrsti zato, ker Delavske zadruge nimajo nobenega vpogleda v upravo teh poslovalnic, ki so podvržene neposrednemu upravljanju in nadzorovanju VUJE, v drugi vrsti zato, ker tamkajšnji člani ne uživajo nobene svobode, ki bi jim mogla omogočiti svobodno udeležbo v zadružnem življenju; in tretjič, dovoliti